

Январь 2018

Ўзбекистонда Big Data: Келажак натижаларидан хабардор бўламиз

11-бет ►

5
(1323)-son
2-fevral
2018

Xabar

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI AXBOROT TEKNOLOGIYALARI VA KOMMUNIKATSİYALARINI RIVOJLANTIRISH VAZIRLIGI NASHRI

1992-yil martdan chiqsa boshlagan | www.xabar.uz

УШБУ СОНДА:

ТАҲРИРИЯТТА ҚҮНГИРОҚ

Фарзандим АКТга
ихтисослаштирилган
мактабда ўқишини
хоҳлайман 3-бет

ЕДИННЫЙ ИНТЕГРАТОР UZINFOCOM

участник
междунардного форума
в Казахстане 6-бет

ИНФОГРАФИКА

ТОП-11: Энг хотоза
буюмлар 10-бет

ФОТОТЕХНИКА

Hasselblad камераси
400 мегапиксели фото
олади 12-бет

"БЕГОНА" ТАЖРИБА

Қирқ ёшлилар омон
бўлса, симли алоқа
яшайверади 13-бет

ТАТУ ТАЛАБАЛАРИ

ўзбек тилидаги компьютер
ўйинини яратиши
16-бет

Intarget.uz

ПРЕЗИДЕНТ ВИРТУАЛ ҚАБУЛХОНАСИННИНГ ЯНГИ ТАЛҚИНИ ИШГА ТУШДИ: ЎЗГАРИШЛАР БИЛАН ТАНИШИНГ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг виртуал қабулхонаси дастурий тизимининг янги талқини 1 феврал куни тест тартибида ишга туширилди. Сайт манзили ўзгармаган — ptt.gov.uz. Бунда "ptt" қисқартмаси — "Президент мурожаат" тарзида талқин қилинади.

Мурожаат юбориш шаклини ўзгартмаган: мурожаатларни 0-800-210-00-00 ёки 10-00 қисқа рақамларига қўнгироқ килиш, ptt.gov.uz манзилидаги маҳсус мурожаат шаклини тўлдириш орқали ёхуд Халқ қабулхоналарига ташриф буюриб юбориш мумкин. Утган даврда мурожаатлар билан ишлаш тизимида тўплантин катта тажриба ва ўтказилган чукур таҳдиллар, фуқароларимизнинг бу борадаги фикр-мулоҳазалари, талааб ва истакларидан келиб чиқкан ҳолда виртуал қабулхона дастурий тизимини янада тақомиллаштириш устида иш олиб борилди. Бинонабарин, 2017 йил 11 сентябрда янги таҳрирда қабул қилинган Ўзбекистон Республикасининг "Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида"ти қонунида ҳам мурожаатчилар учун кўшимча қўйлайликлар яратиш кўзда тутилган эди.

Янги қабулхона жисмоний ва юридик шахсларга қандай янги қулалийк ва имкониятларни тақдим этмоқда?

2-бет ►

► "XABAR" МЕҲМОНИ

Фарҳод Алишеров:
БИЗ БИР ҚАДАМ ТАШЛАСАК,
БОШҚАЛАР ЮГУРИБ КЕТЯПТИ

Йиғрма тўрт ёшида фан доктори бўлган Фарҳод Алишеров билан сўхбатимиз унинг хорижда ортирган тажрибаси, мамлакатимизда таълим тизимини юксалтириш, айниқса, АКТ соҳаси мутахассисларини тайёрландинг долзарб жиҳатлари, Муҳаммад ал-Хоразмийномидаги Тошкент аҳборот технологиялари университетининг таълим тизимидағи ўзгаришлар ҳақида кечди.

1988 йили Тошкент шаҳрида, ҳукуқшунослар хонадонидаги таваллуд топган Фарҳод 2008 йили ТАТУнинг иқтисодиёт ва бошқарув факултетини муввафқиятлар таомомлаб, ўқишини Корея Республикасининг Ҳаннам университетида давом этти. Иккى йил магистратура ва сўнг докторантурада ўқиган ёш олум устози Пак Пён Жу раҳбарлигига докторлик диссертациясини муввафқият-

ли ҳимоя қилди. Маълум вақт ТАТУнинг "Мультимедиа технологиялари" кафедрасида катта ўқитувчи булиб ишлади. Янги лаборатория ташкил этилишига ҳисса кўшиди. 2015 йилда АҚШга йўл олди ва Луизиана штати университетидаги мультимедиа технологиялари йўналишида талаабларга дарс берди. 2017 йил ноҳияр ойидан яна юртимизга қайтиб, ТАТУнинг "Мультимедиа технологиялари" кафедрасида ишини давом эттироқда.

4-5-бетлар ►

► Реклама

ALKOM
БУДЖЕТ КОМПАНИЯ
СТРАХОВАЯ КОМПАНИЯ

ИПОТЕКА СУГУРТАСИ

Тел.: 147-11-00;
Факс: 147-22-00
Хизматлар лицензияланган

Тошкент шаҳри,
Амир Темур қуви,
109-йи,
www.alskom.uz

► Узбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 26 январ куни Россия Федерацияси Президенти Владимир Путин билан телефон орқали мулоқот қилди. Мулоқотда Узбекистон ва Россия раҳбарлари миңтақавий ва халқаро аҳамиятга молиқ долзарб масалаларни, келгусидаги турли даражадаги учрашув ва тадбирлар реджасини муҳокама қилдilar.

► Президентимиз Шавкат Мирзиёев жойларда ижтимоий-иқтисолий ислоҳотларнинг бориши, амалга оширилаётган бундекорлик ва ободонлаштириш шарлари билан яқиндан танишиш, халқ билан мулоқот қилиш мақсадида 28-30 январ кунларда Қашқадарё вилоятида бўлди. Президентимиз Шавкат Мирзиёев 30 январ куни Карши шаҳрида Биринчи Президентимиз Ислом Каримов ҳайкални очилиш маросимида иштирок этди ва нутқ сўзлади. Узбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Биринчи Президентимизнинг рафиқаси Татьяна Каримова Ислом Каримов ҳайкални очди. Буюк Юртбошимиз ҳайкални пойига гуллар кўйди, унинг хотирасига ҳурмат бажо келтириди.

► Самарқанд шаҳрида 30 январ куни Ислом Каримов хотирасига атаб бўнёд этилган мақбара мажмусасининг очилиш маросими бўлиб ўтди. Унда Узбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев нутқ сўзлади ва Ислом Каримов мақбарасини зиёрат қилиб, Биринчи Президентимиз хотирасига ҳурмат бажо келтириди. Маросимдан сўнг давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев Регистон майдони яқинida ўрнатилиган Ислом Каримов ҳайкални пойига тул қўйди. Самарқанд шаҳридаги Форумлар мажмусасида ташкил этилган эҳсон ошида иштирок этди.

► Узбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 2018 йил 31 январ куни Узбекистон Республикаси Миллӣ хавфисизлик хизматини кенгайтирилган ҳайят янгилиши ўтказилди. Йигилишда ташкилий масала қўрилди. Узбекистон Республикаси Президентининг давлат маслаҳатчиси этиб тайинланганни муносабати билан Миллӣ хавфисизлик хизмати раиси Рустам Иноятов эгаллаб турган лавозимидан озод қилинди. Узбекистон Республикаси Президентининг фармонига биноан Республика Бош прокурори лавозимида ишлаб келётган Ихтиёр Абдуллаев Миллӣ хавфисизлик хизмати раиси этиб тайинландi.

► 2018 йил 31 январ куни Узбекистон Республикаси Бош прокурори тасдиқланганни кенгайтирилган янгилиши бўлиб ўтди. Унда Узбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев иштирок этди. Йигилишда ташкилий масала қўриб чиқildi. Узбекистон Республикаси Президентининг фармонига мувофиқ Президентининг давлат маслаҳатчиси лавозимида ишлаб келётган Отабек Муродов Узбекистон Республикаси Бош прокурори этиб тайинландi.

ПРЕЗИДЕНТ ВИРТУАЛ ҚАБУЛХОНАСИННИГ ЯНГИ ТАЛҚИНИ ИШГА ТУШДИ: ЎЗГАРИШЛАР БИЛАН ТАНИШИНГ

◀ 1-бет.

Онлайн тартибида ҳуқуқий маслаҳат олиш

Виртуал қабулхонанинг янги дастурий тизимида фуқароларга қулай шаклда турли муммомро ва масалалар бўйича малакали юридик ёрдам берилишини тъминловчи “Онлайн маслаҳатчи” модули яратилиди. Бу модул “Кўп бериладиган саволлар” бўлими билан ҳамо-ҳанг ишларди.

Турли тармоқлар ва фаолият соҳаларидан жалб этилган малакали мутахассис-маслаҳатчилар жисмоний ва юридик шахсларга реал вақт тартибда маслаҳат берib боришиди. Бу хизмат шу йилнинг 15 февралидан тест тартибида ишга туширилганни кўзда тутилган.

Илгари фуқароларнинг бу масалалари мурожаатлari кўриб бўлининг то улар жавобни олгунларича анчагина вақт талаб қилинади.

“Онлайн маслаҳатчи” хизмати виртуал қабулхона орқали савол берib шу заҳоти-юридин маълумоти эга мутахассислардан тезкор ҳуқуқий маслаҳат олиши имкониятини тақдим этмоқда. Яъни, у ёки бу масала бўйича ҳуқуқий ахборот олиш учун бир неча кун жавоб хатти келишини кутиш зарурати қолмайди. Табиийки, портала рўйхатга олиниётган, фақат ҳуқуқий маълумот олиш назарда тутилган мурожаатлар сони қисқаради ва шунинг ҳисобига давлат органларининг бошқа турдаги мурожаатлар билан ишлashing сифати оширади. “Онлайн маслаҳатчи” модули орқали кўп бериладиган саволлар мунтазам таҳлил қилинади, шу асосида “Кўп бериладиган саволлар” бўлими тўлдириб борилади.

Раҳбарларга Президент виртуал қабулхонаси орқали мурожаат йўллаш

Янги талқинда “Вазирlik va idoralar raҳbarlarining fuқarolarni қабул қилиши жадваллari va ularga murojaat joюriishi” модули жорий қилинди. Бу билан rm.gov.uz манзилида барча давлат ва xўjalik boшқарувчи органлari, maъzuliy xоkimliklar raҳbarlarining fuқarolarni қабул қилиши жадвалlari ягона базада жойлаштирилди. Яъни, давлат органлari raҳbarlarining fuқarolarni қabuliga doир maъlumatlari – қабул қилинari, vaqti, tегисли телефон рақамlari, elektron posta manzillari, давлат органининг манзили ҳақиқати маълумот бир жойда жамланди.

Баъзида жисмоний ва юридик шахслар ўзларини қизиқтирган масала учун қайси давлат органни масуль эканини билishimaydi. Шу боин мазкур модулда aloҳida “Функция ва

вазифалар” бўлими ташкил этилди. У орқали давлат органларining қонуну хужжатларiga мувофиқ функция ва вазифалари тўғрисидаги маълумотлар билан танишиш мумкин.

Фуқароларга портал бозасида ўз мурожаатларини бевосита тегиши давлат органлariга юбориш имкониятини тақдим этиши мақсаддан давлат органлari raҳbarlarining шахсий виртуал қабулхонасига мурожаат ўйлалаш шакллari бир жойга жамланди. Бу мурожаатлар билан ишлasi жараёни доимий равишда назорат қилиб борилади.

Ҳалқ қабулхоналари билин портал орқали танишамиз

“Ҳалқ қабулхоналари манзиллари” бўлимида барча Ҳалқ қабулхоналарининг манзили, телефон рақамлari, elektron postasi, geologikation maъlumotlari va бошқа fойдаланишни тақдим этмоқда. Яъни, у ёки бу масала бўйича ҳуқуқий ахборот олиш учун бир неча кун жавоб хатти келишини кутиш зарурати қолмайди. Табиийки, портала рўйхатга олиниётган, фақат ҳуқуқий маълумот олиш назарда тутилган мурожаатлар сони қисқаради ва шунинг ҳисобига давлат органlарinинг бошқа турдаги мурожаатлар билан ишлashing сифати оширади. “Онлайн маслаҳатчи” модули орқали кўп бериладиган саволлар мунтазам таҳлил қилинади, шу асосида “Кўп бериладиган саволлар” бўлими тўлдириб борилади.

Маҳаллангизни кўрсатинг ва муаммолар ечимига хисса қўшинг

Бундан бўён фуқaro мурожаати юбориш жараёнида ўзи истиқomat қилиёттан маҳаллани ҳам кўрсатиб ўтиши мумкин. Бу муаммолага ечим топиш даражасини янада оширади. Шу йўл билан мурожаатчи кўтарилиган мурожаатлari кўриш имкониятидан фойдаланиб келишарди. Янги талқindagi тизимида мурожаатчilarning қабул қилинганни ва назоратдан ечилгани тўғрисида тасдиқланган мобил телефон рақамига SMS-хабарнома юборилиши йўлга кўйилмоқда.

Шу пайтta ҳадар мурожаат юбориш жараёнида бошқа шахslariga тегиши ёки умум мавжуд бўлмаган телефон рақамини кўрсатиш, бошқа фуқarolap nomidani mурожаат юборishi ҳолатlari ҳам учраб турарди. Ҳар бир мурожаатни кўриб чиқish muайyan vaqt va resurslarini talab қилишини, aniq maқadsisiz mурожаат учун сарфланган vaqtin boшқa асосли ariza ёки shikояt ustida iшlashing йўnalitirgan ҳолда muammomni ҳам қилиш fuқarolap учун ҳам, жамиятимиз учун ҳам ҳар томонlамa fойdalami эkanidan keliб чиқib, янги тизимda mobil telefon raқamini tасдиқлаш механизми жорий этилди.

Бунда мурожаатни маҳsus mурожаат shakliga ўз қўл telefonni raқamini kiritadi. Shundan keйin mурожаатchiniнг telefoniga bir martalik parol SMS-xabar shakliida yoboriladi. Natiжada ҳам mурожаат aniqligi va iшonchiliqni ortadi, ҳам mobil telefon raқamini tасдиқlanadi. Bu barча давлат organlarining vиртуал қабулхonaлari faoliyatiга ҳам tabbiq этилади.

Шу пайтta chaфукаролар va тадбирkorlар ўз мурожaатlari kўrbi чиқiliшинing жорий ҳолатini istalgan vaqtin chora-talbirlari, ҳам mурожаатchiniнг telefoniga bir SMS-xabarnomasi yobiladi. Янги талқindagi tizimiда mурожаатchilarning қабул қилинганни ва назорatdan echingani tўғrisida tасdiқlangan mobil telefon raқamiga SMS-xabarnomasi юboriliши йўлga kўyilmoқda.

Янгиликлардан хабардор бўлиб боринг

Vиртуал қабулхonaning янги талқinида давлат organlarining mурожaatlar bilan iшlashing faoliyati, ijobiy ҳal этилган masalalar, vиртуал қabulxonaлari tўғrisidagi янгиликлар kўplaidi. Portali keliб tushgan va kўrib чиқilgan mурожaatlari kўrishi imkoniyati bilan tанишадi. Vиртуал қabulxonaлari tanzimchisi tazokahasi bilan tанишадi.

Мурожаат ва масъулият

Энди portallida fuқarolap ўз mурожaatin юborishidan avval mурожаат юborishi қoнun bilan tанишадi. Organlari bilan ҳamkorlik mechanismlari foydalaniш imkoniyati kengayib, bундан-да қulaylashedi.

ФАРЗАНДИМ АКТГА ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН МАКТАБДА ЎҚИШИНИ ХОҲЛАЙМАН

Яқинда таҳририятимизга қўнфироқ бўлди.
Ўзини Соҳиба БЕКМИРЗАЕВАман, деб
таниширган аёл қўйидаги фикрларни билдириди:

— Мен Фарғона вилояти, Бағдод шаҳарчаси, Тадбиркор кўчаси, б-йда яшайман. Уйимизга яқин жойдаги цехда ишлайман. Гарчи алоқачи бўлтасам-да, бир неча йилдан берি "Xabar" газетасига мунтазам обуна бўламан. Сабаби, газетада республикамиз ва хориж ҳаётидаги энг муҳим янгиликлар, корхона ва ташкилотларда ахборот технологияларининг жорий этилиши, шунингдек, мазнавиятта оид мақолалар доимий эълон қилиб борилади. Мутолаа саҳифасида чот этилаётган машҳур ёзувчиларнинг асарларини ҳар сафар қизиқиб ўқиб чиқаман. Турли бўлган бўлмаган воқеалардан изборат олди-кочди ҳикоялардан кўра ўша асарлар инсонни тўғри йўлга бошлиши, ўз ҳаёт ҳақида фикр юритишига мажбур этиши билан муҳим аҳамият касб этади. Қолаверса, ҳозир бирор соҳа ўқуки, у ерга ахборот технологиялари кириб бормаган бўлса. Газетада кетма-кет чот этилаётган пойтахтишимдаги Муҳаммад ал-Хоразмий номидаги ахборот-коммуникация технологиялари йўналишига оид фанларни чуқурлаштириб ўқитишига ихтинослаштирилган мактаб ҳақидаги мақолаларни қизиқиш билан ўқиб чиқяпман. Бу борадаги охирги хабарда мактабнинг 10-синифга ўқувчиликлар қабул қилингани баён этилган.

Мен фарзандимнинг ҳам шу мактабда ўқишини, келгусида АКТ соҳасини ривожлантиришига ҳисса қўшадиган мутахассис бўлишини жуда-жуда истайман. Сизлардан илтимос, АКТга ихтинослаштирилган мактаб ҳақида тўлиқ маълумот берсангиз ва унда келаси йили синифларга қабул қай вақтда бошланади, вилоятлагиларнинг фарзандлари ҳам у ерда ўқий оладиларми,

ёткоҳона ҳам ташкил этиладими каби саволларимга жавоб берсангиз.

Соҳиба Бекмирзаева ҳамда Тошкент вилоятидан Заҳро Раҳматоловатарининг саволларига мазкур мактаб директори Амирullo Абдуллаев қўйидагича жавоб берди:

— Муҳаммад ал-Хоразмий номидаги ихтинослаштирилган мактабимизда математика, физика, информатика ва инглиз тили фанлари чуқурлаштириб ўқитилиди. 2017-2018 ўқув йили учун 5-синифларга қабул бўйича танлов эълон қилинганида, 189 нафар ўқувчи хужжат топшириди. Танловдан сўнг математика ва инглиз тили фанларидан юқори натижага эришган 60 нафар ўқувчи қабул қилинди.

Шунингдек, 10-синифга ҳам қабул учун танлов эълон қилинди. Математика, физика ва инглиз тили фанларидан бўлиб ўтган имтиҳон натижаларига асоссан 100 нафар талабгордан буш ўринга 14 нафар ўқувчи қабул қилинди.

5 ва 10-синифларга қабул имтиҳонлари Тошкент шаҳрида ИНХА университети биносида ўтказилди. Имтиҳон жараёнида иштирок этган отоналар барча жараённи бевонида.

сита видеокузатув орқали кузатиб боришида ва имтиҳон шаффофтарда, ҳеч қандай қонунбузарликлариз ўтказилганлигига гувоҳ бўлишиди.

Ихтинослаштирилган мактабимизда дарслар 5-10-синифларда олиб борилади. Бунгунда мактабимиз ташкил этилганда қадар ўқиши олиб борилган Тошкент давлат иқтидори содиёт университети қошидаги мактаб ўқувчилари билан қўшиб ҳисобланганда жами синифларни 28ta бўлиб, уларда 860 нафар ўқувчи таълим оляпти. Математика, информатика ва инглиз тили фанлари чуқурлаштирилиб, турӯхларга бўлинганда жами синифларни 60 нафар педагог таълим ва тарбия беради. Мактабимиз молдий-техник базаси бойитиб бориляпти. Информатика синиф хоналари охирги русумдаги компьютерлар билан жиҳозланди. Ихтинослаштирилган мактабимизнинг 5-синифига қабул учун хужжатлар Низомга мувофиқ ҳар йили 1 — 20 июл кунлари қабул қилинади. Танловни сифатли ва рақобат асосида ўтказиш максадиди биз хужжатларни қабул қилиши бошланишидан камидан бир ой олдин танлов ҳақида оммавий ахборот воситалари

(республика, вилоят ва туман шаҳар) газеталарида эълон берамиз.

Танловнинг ёзма ва оғзики синов саволлари Тошкент ахборот технологиялари университети ва Тошкент шаҳаридаги ИНХА университети мутахассислари жалб этилган ҳолда шакллантирилади. Ихтинослаштирилган мактабга кириш имтиҳонлари август ойидаги ўтказилиши белгиланган. 6-9-синифларда ўз ҳоҳишига ва бошқа сабабларга мувофиқ кетган ўқувчилар ўринларига қўшимча танлов эълон қилинади. Бундай танлов ўқувчининг битирган синиф ҳажмидаги ўқув фанларидан мактабимиз талабаридан келиб чиқкан ҳолда ташкил этилади. Синовлар ёзма ва оғзики шаклда, саволлари умумий ўрта таълимнинг давлат таълим стандартлари доирасида ўзбек тилида ўтказилади.

Вилоятлардан келиб ўқиш масаласига келсак, бунгунда ўқувчиларимиз орасида бундай болалар ҳам бор. Улар ҳали мактабнинг ёткоҳонаси бўлмаганилиги туфайли қариндошларининг вайслийти асосида ўқишига қабул қилинган. Ёткоҳона ташкил этиш масаласи эса режамиизда асосий масала сифатида турибди.

Мен фарзандимнинг ҳам шу мактабда ўқишини, келгусида АКТ соҳасини ривожлантиришига ҳисса қўшадиган мутахассис бўлишини жуда-жуда истайман

► ТАНЛОВ МАЪРИФАТ ДАРСИ

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНДАН 15 ЛОЙИҲА ТОШКЕНТГА ЮБОРИЛАДИ

"Ўзбекистон аёлларининг 100 энг яхши инновацион лойиҳаси" биринчи республика танловининг Қорақалпостон Республика босқичида сараланган лойиҳалар тақдимоти бўлиб ўтди.

Бердақ номидаги Қорақалпоқ давлат университети Маданият саройида бўлиб ўтган тақдимотда энг яхши 30ta лойиҳа эталори сертификат ва фахрий ёриклидлар билан тақдирланниб, шулардан 15 нафари Тошкент шаҳрида бўлиб ўтадиган финал босқичи учун саралаб олинид.

Танловда бизнинг тадабаларимиз ҳам ўзларини кўрсатишиди. Дилра-

бо Бозорбоева, Дилфузя Сейтмабетова, Соҳиба Йўлдошевалар "Энг яхши ЭҲМ учун яратилган дастур ва мальумотлар базаси", Нозима Калбаева эса "Ёш тадбиркор аёлнинг кичи бизнес учун энг истиқболи инновацияни лойиҳаси" йўналишида фаол қатнашиб, сертификат ҳамда фахрий ёриклидлар билан тақдирланниши.

Филиалимиз фахрига айланган иқтидорли талаба қизларимизни улкан ютуқлари билан муборакбод этамиз.

Саламат АВЕЗОВ,
ТАТУ Нукус филиали лаборантини

ДАСТУРИЛАМАЛ

Давлат фелдъегерлик хизматида бўлиб ўтган навбатдаги маърифат дарси 2018 йил 22 январдаги "2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини "Фаол тадбиркорлик, инновацияни тоғликларни таҳдидлаш йили" да амалга оширишга оид давлат дастuri тўғрисида"ги Президент фармони мазмун-моҳиятига багишланди.

Фармон билан тадбиркорлик субъектларининг молиявий-хўжалик фоалиятини текшириш бўйича иккى йил муддати мораторий эълон қилинди. Бу тадбиркорлик субъектлари на-

зорат қуловчи органларнинг текширувlariga ортича вақт ва ресурс сарфламасдан ўз фоалиятини эмин-эркин амалга оширишлари учун яна бир имконият яратилгандан далолатиди.

Мухтасар айтганда, давлат дастuriда кўзда тутилган чора-тадбирларни амалга ошириш мамлакатимизнинг барқарор иқтисолид ривожланишини таъминлаш, аҳоли фаровонлигини амалда юқсалтириш ва фуқароларнинг ҳаёт сифатини яхшилашида муҳим дастурilамал бўлиб хизмат қиласди.

Н.ҲАҚИМОВ,
ДФХ бўлим бошлиги
подполковник

“ХАВАР” МЕҲМОНИ

1-бет.

**ТАТУНИНГ ДУНЁ ОЛИЙ
ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ
ТОП-1000ЛИГИГА
КИРИШИ ҲАҚИДА**

Тошкент ахборот технологиялари университети QS тизими бўйича дунё олий таълим мусассасалари рейтингига ТОП-1000га киришин мақсад қилган, — дейли сұхбатдошимиз. — Ушбу рейтинг обрўли ва ююри талаблар асосида саралайдиган тизим ҳисобланади. QS рейтингига дунё олий таълим мусассасаларини баҳолаш асоси оғиз мезон бўйича амалга оширилади.

Биринчиси — академик обрў. Бунда университет профессор ва ўқитувчиларининг илмий изланишлари кумулятив үсулда, сўнгги уч йилдаги маълумотлар асосида баҳоланади.

Иккинчиси — ўқитувчилар таркибининг талаблар сонига нисбати. Бунда тўлиқ ўқув давридаги талаблар сонига тўлиқ бандликдаги, сирткни ва ёланман ўқитувчилар сонига Ira 3 нисбатидаги бўлиши лозим.

Учинчиси — иш берувчилар турди.

Тўртнинчиси — иктибос индекси. Бунда университет ўқитувчи ва тадқиқотчиларининг ёълон қилинган илмий тадқиқотлардан кўй даражада кўп иктибос олишлари ҳисобланади. Илмий мақолалар “Scopus” маълумотлар базасидаги журналларда чоп этиш учун жуда кўп меҳнат қилинни керак. Шахсан ўзим университет филиалларидаги бўлиб, илмий мақолаларни қандай ёзиш кераклиги ҳақида семинарлар ўтказдим. Илмий мақолалар инглиз тилида битилиши лозим.

Бешинчиси — хорижлик талаблар улуши. Университетда қанчалик кўп хорижлик талаба таҳсил олса, бу ўкув юртнинг халқаро доирада шунчалик таълабирлигини билдиради.

Олтинчиси — хорижлик ўқитувчилар улуши.

ТАТУНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДАГИ ОТМЛар рейтингига биринчи погонада туради, лекин энди жаҳондаги ўрнимизни ҳам яхшилашимиз лозим. Ҳозирда университеттинг ТОП-1000га кири-

Фарҳод АЛИШЕРОВ: БИЗ БИР ҚАДАМ ТАШЛАСАК, БОШҚАЛАР ЮГУРИБ КЕТЯПТИ

ши бўйича масъуллар белгиланган. Ҳатто ҳар бир йўналиш бўйича ҳам масъуллар ишашяпти.

“Scopus”да мақола чоп этиш шартлари

Очигини айтсан, ТОП-1000га кириш тоғаси зўр. Мен ҳам буни жуда истайман. Бирок, айрим йўналишлар борки, уларни баҳариш учун вақт ва ўзгаришлар талаб қилинади. Ҳусусан, илмий мақолаларни “Scopus” маълумотлар базасидаги журналларда чоп этиш учун жуда кўп меҳнат қилинни керак. Шахсан ўзим университет филиалларидаги бўлиб, илмий мақолаларни қандай ёзиш кераклиги ҳақида семинарлар ўтказдим. Илмий мақолалар инглиз тилида битилиши лозим.

Бунда яна бир муҳим жиҳат бор: “Scopus”да мақолаларни бепулга чиқариш ҳам мумкин, лекин бунинг учун анча вақт кутишига тўғри келади. Пулли чоп этиши нархи турли сервисларда 200 АҚШ долларидан 5000гача баҳоланган. Хориж университетлари ўқитувчи ва тадқиқотчиларига бу суммани тўлаш оғирлик қўлмас, аммо бизда университет профессор ўқитувчиларининг ойлиги ўтгача 200 доллар атрофида бўлса, у қандай қилиб пул тўлаш мақола чоп эттира олади? Бу масаласи ҳам жиддий тўсиқ. Шу ўринда, пул тўланса исталган мақола чоп этилиши мумкин экан-да, деган янглиш хаёлга ҳам бормаслик керак. “Scopus” ёки “Web of Science” базаси журналлари ҳар бир илмий мақолани чиғириқдан ўтказиб, сўнг чоп этади.

Дипломдан кўра билим биринчи ўринда туради

Иккинчи долзарб масала — меъёрий-хуқуқий базанинг

мослашувчан эмаслиги. Бизда худди хориждаги каби универсitetning ўзи мустақил равишда талабалар квотаси ва ўқитувчilar сонини эркин белгилай олмайди. Ўз-ўзидан юқоридаги тилга олинган — QS тизими иккинчи бандини баҳариш муаммоли ҳолатга айланади.

Бизда талабалар сони ўқитувчilar миқдорига нисбатан ошиб кетишнинг яна бир сабаби бор, деб ўйлайман. Ривожланган мамлакатларда ҳамманинг ҳам университеттеда ўқиб, мутахassis бўлишига ҳожат йўқ. Коллежни битириб ҳам малакали кадрга айланishiда ва бемalol яхши ишларда ишлайве-

мумкин, аммо билим ва маълака барibir биринчи ўринга кўйилади.

Танқидий, таҳлилий фикрлашнинг аҳамияти тўғрисида

Ҳозир дунёда ахборот технологиялари соҳаси жуда тез ўзгаришти. Агар, дейлик, беш йил аввал бир компанияда бир қанча бўлимлар фаoliyat олиб борган ва ҳар бири ўз йўналиши масалаларини етган бўлса, бугун ҳам ўша бўлимлар бор, бирок улар бутунлай бошқа стратегия остида ишлашишади. Энди улар фақат ўз йўналишиларида эмас, битта умумий масала ечими устида бош қотиришяпти.

Ҳозир танқидий, таҳлилий фикрлашнинг аҳамияти жуда катта. Айниқса, АКТ соҳасидан. Чунки бозорнинг талаблари ва тартиблари ўзгариб боряпти. Компаниялар айрим буюртмалари ўз ходимларига баҳартиришдан кўра, аутсорсинг компанияларига топшириши макъул кўрмоқда. Бу уларга арzonroq тушиши мумкин. Биласизми, ҳозир булутли компаниялар жуда кўйайти кетди. Бу нима дегани? Бу — масалалар бутунлай ўйқоҳ чиқди, дегани. Энди Америкадаги бирор Ўрик компания буюртмасини баҳариш учун ўша ўртда бўлиш шарт эмас, буни Ўзбекистонда турib ҳам баҳарса бўлуди.

Жараёнлар шунчалик тез ўзгаришти. Бизда ҳали булутли компаниялар ишларига бўлди, дегани. Энди Америкадаги бирор Ўрик компания буюртмасини баҳаршиш учун ўша ўртда бўлиш шарт имкони бор.

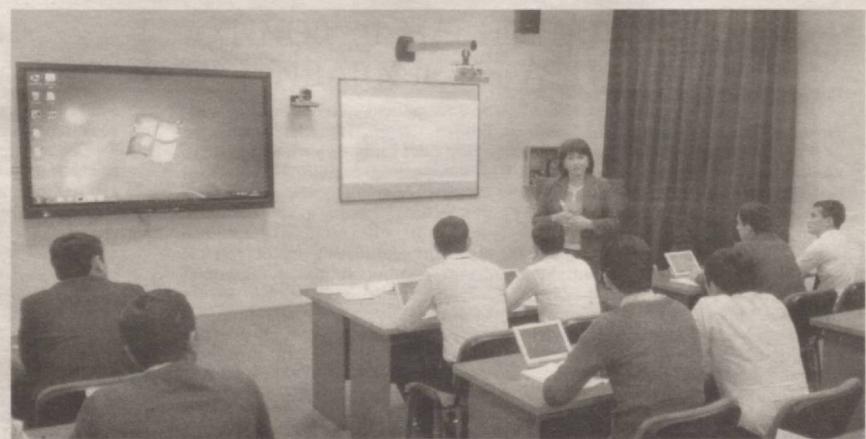
Президентимиз АКТ вазирлиги вакиллари билан учрашувда соҳани ривожлантишининг бир қатор вазифаларини белгилаб берди. Жумладан, интернет тезлигини бир неча баравар ошириш ва бошқа масалаларда топшириқлар берилди. Бу янда кенг имкониятларини очади. Мисол учун, 3D моделлаштириш ёки бошқа Ўрик лихийаларда масофадан туриб ишлаш интернет тезлиги сабаб қийинчиликларни юзага келтирган бўлса, энди бу каби муаммолар ҳам барҳам топади.

Яхши кадрга дунё миқёсида талаб бўлади

Бундай улкан талаблар ва ўзгаришлар жараённага кадрларимиз ҳам тайёр бўлишлари лозим. Агар аввал асосан ички эҳтиёж учун мутахassisлар тайёрланган бўлса, энди бутун дунё даражасида кадрларга эҳтиёж юзага келган. Тасаввур қилинг, мингта ёки ўн мингта мутахassisимиз масофадан туриб хорих компанияларидан ишлана, юртимизга қанча валюта оқими кириб келган бўлардиди!

Қолаверса, маҳаллий компанияларимиз ҳам шу талабларга мөр равишда ўзларига мутахassisлар қидира бошлаши. Яъни, ўзимизнинг компанияларидан ҳам аниқ бир долзарб масалалар ачими устида ишлашяпти. Бу хоҷички, хоҳ ташки буюртма бўлудин.

Демак, ҳозирданоқ университетларимиз жаҳон даражасида рақобатлашса оладиган кадрларни тайёрлаши лозим.

Биз буғун талабаларга нималарни ўргатишимиз керак?

Биринчи навбатда, уларга са-
вол берини ўргатишимиз ло-
зим. Ахборот асрида замон шун-
чалик юқори суръатда ўзгаряп-
тики, бундай катта оқимни тезда
шагф олиш, қайта ишлаш қоби-
найи ҳамма да ҳам тенг эмас.

Айримлар ахборотни секин-
роқ ишлайди. Бу унинг сукташ-
лигини билдиримайди, албатта.
Бизнинг вазифамиз талабаларни
ахборотни тезроқ қайта ишлашга,
масалаларни қисмларга аж-
ратиб ечишга ўргатиш. Мисол учун, ТАТУни ТОП-1000ликка
киритиш масаласини олайлик.
Умумий қараганды, бу глобал
муаммо бўлиб кўринади. Лекин
уни қисмларга ажратиб, ўша
қисмлардаги энг долзарб мум-
моларни ҳал қўйласак ва яна
умумлаштирасак, масала анча
тез ве осон ҳал бўлади. Енгил
кўриниганидан ўзимизга ўзимиз
савол бера бошлаймиз: Нега
ТОП-1000, ТОП-500 эмас?

Айнан шундай ёндашув АКТ
доҳасида талабаларни тайёрлаш-
да қўлланилиши керак. Била-
сими, ҳозирда 200дан ортик
дастурлаш тиллари бор. Улар-
нинг ҳар бирни ишлатиляпти. Биз
талабаларимизга шу 200та дас-
турлаш тилини ўргатишимиз ке-
ракми? Ёки 10ta энг оммабо-
ни? Тор доирада кучни му-
тахассис мухимроқни ёки ўртacha
универсал? Бир йўналишида куч-
ли билимга эга мутахассис тай-
ёрланса-ко ёртага бошقا дастур-
лаш тилларига талаб ошиб кет-
са-чи? Кўрятисими, АКТда та-
лим соҳаси шундай қўйин са-
волларни олдимизга қўймоқда.

Шунинг учун, аввало, та-
лабаларга дастурлашнинг асо-
сий таомилларни ўргатиши-
миз зарур. Қандай дастурлаш
керак, қандай тўғри дастурлаш
керак, дастурларни қандай
тўғри ёзиш керак, шу каби
фундаментал билимларга эга
бўлишлари лозим улар.

Муаммоларга ечим топиш – АКТ оламининг асосий мезони

Бугунги мутахассис дастурни
шундай ёзиши керакки, уни

кўллаш енгил бўлсин. Бошқа
дастурларга осон интегра-
циялаша олсин. Агар биз глобал
муаммоларни кичик
бўлакларга бўлиб етасак, кейин
уни бирлаштириш ҳам керак
бўлади. Шу модулни талаба
буғундан ўзлаштириши талаб
қилинади. Муаммоларга
ечим топиш – АКТ олами-
нинг асосий мезони. АКТ-му-
тахассислар олдиаги асосий
вазифа шу. Жаҳон стартап-
ларига қарапт, қайси соҳа-
даги қандай долзарб мум-
моларни ҳал қўйласак, бу унга тех-
нологиялар орқали ечим то-
пилмоқда.

Бу йўлдаги тўсиқлар

Талабаларга бирор масалалари
ечиши учун унга дардол
дастур ёзиши эмас, аввал
алгоритмини тузиш, сўнг уни
дастурга кўчирниши ўргати-
шимиз зарур. Бироқ, бунга
ўқитувчилар доим ҳам улгу-
ра олишмаяпти. АКТ олами-
даги жадаллик нафақат тала-
балардан, ўқитувчилардан ҳам
ўзини қайта тарбиялашни
талаб этмоқда.

Бу жараёнларга яраша шу
суръатда корхоналар, ком-
паниялар иши, меъёрий
хужжатлар ва қонунчилиги-
миз ҳам ўзгариб бориши
керак. Ҳозир шундай жара-
ёнки, таълим тизимига ҳар
иили янги йўналишлар ки-
риб келиши керак. Мисол
учун, иқтисодиёт ва компю-
тер инжиниринги йўнали-
шини олайлик, ҳар бирида
алоҳида-алоҳида ўқитиляп-
ти. Албатта, ТАТУда иқти-
сад йўналиши ҳам АКТга их-
тиослашган ҳолда ўргати-
лади. Лекин унки иккни йўна-
лишини бирлаштирасак, у
“Data science”, яъни “ма-
ълумотлар билими”га айна-
нади. Америка ва умуман
ривожланган мамлакатлар-
да бу энг талабгири касб
йўналиши ҳисобланади. Ал-
батта, биз ҳам бу йўналишни
очишни режалаштирганимиз,
лекин бошқа мамлакатлар-
да буни аллақачон амалга
ошириб бўлишган.

Бизнинг ортда қолишимизга
асосан ўкув жараёнларни
янги йўналишларни кири-
тишдаги қийинчиликлар са-
баб бўляпти. Қонунчилиги-
миз бўйича бу жараённи амал-
га ошириш анча узоқ вақт та-
лаб қилиади.

Қайсиидир бўғинларда оқсан юзага келади ва бу тун жараённи ортга тортиб кетади

Кўпчилик таълим ва кадр-
лар сифатига ўқитувчи масъ-
ул деб ҳисоблайди. Бу бир
жиҳатдан тўғри. Ҳозир ўқитув-
чилик каеби энг мослашувчан-
лик талаб этиладиган каеб
ҳисобланади. Қайси маънода?
XXI аср ахборот асри бўлиш
бўлан бирга, нотўғри маълу-
мотлар асри ҳамдир. Демак,
биз талабаларга нафақат би-
лим беришимиз, ахборотни
таҳдил қилиш кўнникмасини
шакллантириш ва бунга йўналтиришимиз керак. Тан-
қидий баҳолаш, таҳдил қилиш
ҳамда маълумотларни керак-
ли ва кераксизига ажрати оли-
ши унинг келажагини белти-
лаб беради. Бунга нафақат
ўқитувчи, талабалар ҳам, жа-
мият ҳам, раҳбарлар ҳам тай-
ёр бўлиши керак. Замон билан
“ягона мажмӯа” сифатиди
ҳаракатланимаса, қайсиидир
бўғинларда оқсан юзага кел-
ади ва бу тун жараённи ор-
тга тортиб кетади.

**ТАТУни ТОП-1000ликка киритиш
масаласи глобал
муаммо бўлиб
кўринади. Лекин
уни қисмларга
ажратиб, ўша
қисмлардаги энг
долзарб
муаммоларни ҳал
қўйласак ва яна
умумлаштирасак,
масала анча тез ве
осон ҳал бўлади.
Енгил
кўринганидан
ўзимизга ўзимиз
савол бера
бошлаймиз: Нега
ТОП-1000, ТОП-500
эмас!**

Мустақил таълим ҳақида

Талаба агар мустақил иш-
лашни ўрганимаса, бу соҳа-
ни чуқур эгаллай олмайди.

Китоблар, дарсликлар бир
восита, холос. Унда “мих бор
ва уни болға билан уриш
керак” дейлади, холос. Ки-
тоб фаннинг асосини ўрга-
тиди. Лекин бу жараённи
қандай амалга оширишни
тўлиқ тушунтирамайди. Ай-
ниқса, ахборот технология-
лари соҳасида масаласи ечими-
нинг турлича йўллари бор.
Буни фақат китоб ёки ўқитув-
чидан ўрганиб бўлмайди.
Ечимларни қидириш устида
мустақил изланши талаб эти-
лади.

ТАТУда кредит таълим тизими жорий етиладими?

АКШ ва Европа мамлакат-
ларининг олий ўкув юртла-
рида кенг тарқалган кредит
таълим тизими ўзининг мос-
лашувчанлиги ва самардор-
лигини кўрсатяпти. Мазкур
тизим битирувчиларнинг
академик ҳаракатчанлигини
таъминлаб, бугунги ўзгарув-
чан меҳнат бозорида улар-
га бўлган талабни оширмок-
да. Бунда меҳнат бозори
эҳтиёжлари ҳисобга олинган
ҳолда таълим дастурларин-
нига мослашувчандан тузилиши,
таълимга ахборот тизим-
ларининг жорий қилиниши
ва талабаларнинг мустақил
ишлашга ўргатилишининг
ўрни катта.

Яна бир мухим жиҳат бор:
академик таълим тизимида
кредит тизимидаги каби ўкув
жараёнларни мобиллашти-
ришнинг имкони ўйқ. Мисол
учун, ҳозир университет-
тега кирган талаба фақат
бир йўналишда ўқий олади.
Кредит тизимидаги эса тала-
ба ўзида куч ва ишиёҳ топа-
олса, бошқа йўналиш маъ-
рузларни ҳам қатнашади ва
керакли кредит балларини
тўпласа, бир йўла иккита мут-
ахассисликни эгаллайди.

Кредит тизимидаги факултет-
лараро дарслар ўтасида ҳам
мобиллик юзага келади. Ма-
салан, қайсиидир ўқитувчи

фойдали маъруза қиласи.
Унда нафақат битта курс,
балки бошқа факултетлар
талабалари ҳам қатнаши
имконига эга бўлади. Бизда
“виртуал реаллик” фани
бўйича хориж тажрибасига эга
кучила мутахассис жабд
етилган. Бироқ академик таълимда
унинг фойдалар дарсларига
фақат бир йўналиш талаба-
лари қатнаши оладилар, холос.
Бошқаларда бунга имкон
бўлмайди.

Қисқача қилиб айтганда,
кредит тизимидаги талабалар-
нинг мустақил ишлашига ва
амалий таълимга катта ёзти-
бор қаратилади. Чунки унда
электрон топширилар кўпро-
ро берилади.

ТАТУ ҳам келгуси ўкув йи-
лидан кредит таълим тизими-
нинг ишларини бошлаб юборган.
Бу йўла уни-
верситет раҳбарияти тиним-
сиз иш олиб боряпти.

Буғун жуда кўп нарсалар ўзгарди

Аввалиги қарашлар бугун-
да тўғри келмайди. Амалдаги
ўкув услублари эртага эски-
ради. Уни яна ўзгариши
учун узоқ вақт ва кўпладб
хужжатчиликлардан ўтиш лозим.
Ачинарлиси, биз бир қадам
ташласак, бошқалар ютуриб
кетяпти. Биз ҳозир ўйлагани-
миз қаэрладир аллақачон
амалга ошиб турибди.

Шу сабаб қонунчилигимиз
ҳам мослашувчан бўлиши ке-
ракки, бошқалар ютурганида
биз секин қадам ташлашга
мажбур бўлмайлик, бюрократия
иёлумизни тўсасин, биз ҳам
зарур тўпласа, бир йўла иккита мут-
ахассисликни эгаллайди.

Ўзим бир неча йил хориж-
да ўқиганман, лекин эртага
Фарзандларим. Ўзбекистонда
таҳсил олишини, сифатли
таълим олишини истайман.

**Лутфилло ТУРСУНОВ
суҳбатлаши**

Стороны планируют сотрудничать в области обмена опытом и повышения квалификации персонала, обмена информацией о инновационных проектах и научных разработках

ЕДИНЫЙ ИНТЕГРАТОР UZINFOCOM — участник международного форума в Казахстане

2 февраля в Алма-Ате пройдет форум «Цифровая повестка дня в эпоху глобализации» с участием стран ЕАЭС и Узбекистана.

Целью форума является продвижение глобальной цифровизации и укрепление партнёрства в этой сфере среди стран-участниц. Основной темой дискуссий станет интеграция информационных систем государства союза.

В числе представителей Узбекистана на форуме также ак-

тивное участие примет руководитель Единого интегратора UZINFOCOM Улугбек Тагалиев, основная цель которого — формирование партнерских отношений с компаниями Казахстана. Ключевым мероприятием, запланированным в ходе поездки — подписание Меморандума о сотрудничестве с Национальным инфокоммуникационным холдингом «Зерде», который является единым сервисным интегратором Казахстана.

В рамках данного Меморан-

UZINFOCOM

дума стороны планируют сотрудничать в области обмена опытом и повышения квалификации персонала, обмена информацией о инновационных проектах и научных разработках. Важным аспектом двустороннего сотрудничества является содействие совместным разработкам программных продуктов, а также развитию раз-

личных видов и форм услуг в сфере информационных технологий в обеих странах.

Несомненно, двустороннее сотрудничество и совместные проекты, реализуемые холдингом «Зерде» и Единым интегратором UZINFOCOM, будут играть важную роль в развитии отрасли и межрегионального сотрудничества.

ОБРАЗОВАНИЕ

В ИУТ СОСТОЯЛСЯ СЕМИНАР «MICROSOFT В ОБРАЗОВАНИИ»

В Университете ИНХА в г. Ташкенте (ИУТ) 30 января 2018 года состоялся семинар «Microsoft в образовании».

Семинар был организован корпорацией Microsoft, Министерством по развитию информационных технологий и коммуникаций, Министерством высшего и среднего специального образования, Министерством народного образования, Университетом ИНХА в г. Ташкенте, Ташкентским университетом информационных технологий им. Мухаммада ал-Хоразмий и ООО «UZINFOCOM».

В мероприятии приняли участие представители министерств и ведомств, а также высших учебных заведений Узбекистана.

Руководитель работы с сектором образования Microsoft СНГ Нурилан Жаныбек в ходе семинара рассказал о проектах американской корпорации по внедрению информационных технологий в систему образования, что позволяет повысить

качество образования.

Руководитель работы с сектором образования Microsoft в Центральной и Восточной Европе Теодора Варбанова остановилась в вопросах развития IT-образования в мире и в Узбекистане. В частности, она рассказала об различных инициативах и проектах Microsoft в области IT-образования, включая привлечение девушки в данную сферу.

Участники мероприятия получили информацию о применении инновационных решений в организации учебного процесса и исследований в школах и вузах. Было отмечено, что с помощью программ Microsoft учебные заведения могут сотрудничать и совместно улучшать учебную программу.

Также американская корпорация предлагает решения для организации обучения для людей с инвалидностью и обучения детей иностранному языку, а также по другим предметам.

ОЖИДАЕМЫЕ СОБЫТИЯ

В НАЧАЛЕ АПРЕЛЯ В ТУИТ ПРОЙДЁТ МЕЖДУНАРОДНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ, ПОСВЯЩЁННАЯ 1235-ЛЕТИЮ МУХАММАДА АЛ-ХОРАЗМИЙ

Организаторы приглашают принять участие в работе Международной конференции по значимости информационно-коммуникационных технологий в инновационном развитии реальных отраслей экономики, которая состоится 5-6 апреля в Ташкенте, на базе Ташкентского университета информационных технологий.

Международная конференция, посвящённая 1235-летию Мухаммада ал-Хоразмий, организуется Ташкентским университетом информационных технологий, совместно Министерством по развитию информационных технологий и коммуникаций Республики Узбекистан.

На пленарных и секционных заседаниях конференции предлагается рассмотреть и обсудить вопросы состояния и перспектив развития реальных отраслей экономики и роль информационно-коммуникационных технологий в развитии всех сфер отрасли.

Конференция будет рассмат-

ривать результаты оригинальных исследований и инновационных разработок по следующим направлениям: технологии электронной коммерции; применение информационных технологий в вопросах внедрения и развития системы «Электронное правительство»; инновационное развитие направлений «Информационная библиотека и архивы», создание направленных программных и программно-аппаратных продуктов и использо-

ование в реальных экономических отраслях; проблема информационной защиты, информационная безопасность, проектирование умного и безопасного дома, а также применения информационных технологий в современной педагогике.

Наряду с этим, в рамках конференции будут обсуждаться перспективы развития телекоммуникационных систем и отраслей, цифрового телевидения, радио, технологии беспроводной связи, радиотехники. Конференция направлена на рассмотрение и обсуждение аналитических материалов и научных работ, которые обеспечивают теоретическую основу для информационных технологий.

Языки конференции: узбекский, русский и английский.

Дата приема статей: до 28 февраля 2018 года.

Научные статьи принимаются в электронном варианте. Подробности на сайте www.mkh.tuit.uz

НОВЫЕ ИЗДАНИЯ

ВИРТУАЛЬНАЯ ПРАКТИКА — как сетевой образовательный ресурс

2018 год в нашей стране объявлен Годом поддержки активного предпринимательства, инновационных идей и технологий. В связи с этим сотрудники Научно-технического общества радиотехники, электроники и связи республики Узбекистан подготовили книгу под названием "Виртуальная практика — как сетевой образовательный ресурс" (авторы — М.Мухитдинов, А.Кадиров, А.Ахмедова, Ф.Базаров, Г.Нормуродов, М.Пулатов).

— Дальнейшее развитие системы образования в ре-

публике требует внедрение новых интерактивных методов обучения (с использованием отдельных компонентов дистанционно-образовательных технологий) на базе использования информационных технологий. При этом особую актуальность приобретает данная проблема для организации виртуальной преддипломной практики с целью формирования у студентов профессиональных компетенций с учетом специфики организации производственной практики на базовых предприятиях сфе-

ры ИКТ, — говорит один из авторов этой книги профессор М.Мухитдинов.

В соответствии с Государственным образовательным стандартом, преддипломная практика является обязательной составной частью учебного процесса. Она предназначена для закрепления знаний, полученных студентами в ходе обучения, и приобретения практических профессиональных навыков. Как было отмечено в Постановлении Президента Республики Узбекистан Ш.Мирзиёева "О мерах по дальнейшему расширению уч-

тия отраслей и сфер экономики в повышении качества подготовки специалистов с высшим образованием" (от 27 июля 2017 года), необходимо "...принять конкретные меры по системному проведению квалификационной практики студентов соответствующих направлений образования высших образовательных учреждений, начиная со 2-го курса, в определенных организациях и на предприятиях отрасли (сферы), а также организации практических занятий непосредственно на производстве и трудоустройству выпускников".

ЭЛЧИЛАРИМИЗ МУІС РЕЗИДЕНТЛАРИГА ЖАХОН БОЗОРИГА ЧИҚИШДА КҮМАКЛАШАДИ

"Mirzo Ulugbek Innovation Center"да марказ дирекцияси ва Ўзбекистон дипломатик доиралари вакиллари иштирокида ишчи учрашув ўтказилиши. Унда Ташкин ишлар вазирлиги ва мамлакатимиз элчинонарларининг хориждаги фолиантарни бағисланган йиғилишида Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев томонидан кўйилган зализлар муҳосима кулиниди.

ститутлар билан ҳамкорлик янги сиफат босқычига күтарили.

Ташкиқ иқтисоди фаолиятдага ана шу ижобий суръатни саклада-
чилиш, шу билан бирга, мамла-
матикмизнинг чет эллардаги дип-
ломатик ваколатхоналари фао-
лиятида янги саҳифалар очишни
даvrнинг ўзи тақозо қылмоқда.
Булар ҳақида Ўзбекистоннинг
Ҳиндистандаги Фавқулодда ва
муҳтор элчиси Фарҳод Аризов,
Ўзбекистоннинг Италиядаги эл-
чинчонас мувакқат ишлар ваки-
ли Рустам Қаюмов, Ўзбекистон-
нинг БМТ ба бошқа ҳалларо таш-
килотлар бўйича Женевадаги до-
имиш вакиили Улубек Лапасов,

Ўзбекистоннинг EXXT ва бошқа ташкилотлар бўйича Венадаги доимий вакили Шерзод Асадов хамда "Mirzo Ulugbek Innovation Center" директори Фарҳод Ибрағимовлар сўз юриттиши.

Мамлакаттамыз ахборот технологиялари корхоналари маңсулоттарининг экспорт жаймани ошириш, инфратизулмани замонавийлаштириш учун чөт эл сармояси ва илгор технологиялари-ни жалб этиш Фаол тадбиркорлик, инновациян гоялар ва технологияларни құллаб-куватлаштырылар. Анын ассоциациясынан көрсетилген мемлекеттеги инновациялардың көмекшілігінде оның миссиясындағы мәннен шынайы.

аник қадамлар ҳам белгилаб олинди — Ўзбекистоннинг иқти-
солид ва интеллектуал салоҳига-
тидан жаҳон ҳамъиятийнинг
хабардорлик дарражасини юксал-
тириш, мамлакатимиз компанияларининг халқаро IT-кўргаз-
ма ва анжуманлардаги иштирока-
ни кўпайтириш, АКТ соҳаси
вакиллари ва сармоядорлар учун
виза тизимиини содлаштириш
ва башка масалалар.

Чет ёлларда яшттан ва ахборот технологиялари соҳасида фаолият юритаётган ватандушларимиз билан алоқаларни йўлга кўйиш MUIC ва элтихоналар ҳамкорлигида алоҳидаги ўрин тутади.

Бахтиёр Рўзиматов: БИЗ УЛАРДАН ЯХШИРОҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ЯРАТА ОЛАМИЗ

**Бутун дүнө
Хиндистонни
АКТ-
саоатининг
етакчи
мамлакати деб
эътироф этса-
да, биз улардан
яхшироқ
технологиялар
яратса оламиз.
Бизга фақат
халқаро тажриба
етишмайди,
холос.**

Күргазмадан лаңхалар.

"Mirzo Ulugbek Innovation Center" инновация маркази резидентлари делегацияси INDIASOFT 2018 дастурчилар күргазмасыда қатнашиши ҳақида аввал хабар қилинган эди.

Күргазмада мамлакаттимиздин веб-сайтта мобил иловалар, CRM-тизимлар ишлаб чиқаруву UzCard, Unicon Soft, Online Service Group, Webline, Suvan Net, SSP-Marcolet, Technologies of Business Processes Navoi, Avars Plus, Green White Solutions та башкада АКТ-компаниялари вакылларидан иборат 15 кишилек делегация иштирок этди.

INDIASOFT — Хиндистан IT-ишлаб чиқарувчилари ва бутун дунёда катта мұваффакияттың қозғонған халқаро харидорлардың учун яғона IT-технологиялар күргзмасы қосабанданды. Иштирекчи компанияларнинг қызығынан жаңы технологиялардың қолданылуынан табигаттап шығады.

қишилари ИТ-саноатнинг дастурий таъминот, булути технологиялар, бизнес-сервислар, электрон хавфзислик каби асосий сегментларига қаратилади.

УзNews.uz нашарининг маълум қилишича, кўпгина Европа ва Америка компаниялари Ҳиндистон асосий аутсорсинг хизматларни етказиб берувчи мамлакат деб ҳисоблашади. Тасаввур қилинг-а: факат Ҳиндистон дунёдаги аутсорсинг бизнес-жараёларининг 65 фоизини бажаради. Бу факт Ҳиндистонда кўплаб иқтидорли ва малакали кадрлар ресурслари мавжудлигига шубҳа колдирилмайди.

Анъанавий күргазма бу йил Осиёнинг йирик илмий ва саноат маркази сифатида жадал ривожланиб бораётган шаҳарларидан бири — Банглорда 24-25 январ кунлари бўлиб ўтди. Кўплаб

АКТ-компаниялар жойлашгани туфайли Бангалорни “Хинд кремний водийси” деб ҳам номдашали.

Үн олтинчи бор ташкил эттеган INDIASOFT 2018 күргазмасыда 150дан ортиқ маҳаллий компания ҳамда жаҳоннинг 75 мамлакатидан 400дан ортиқ меҳмонлар иштирок этди.

Икки кун давомида Ўзбекистон вакилари Ҳиндустоннинг дастурий таъминот ишлаб чиқувчилари, шунингдек, бошқа мамлакатлардаги ҳамкаслари билан танишиллар.

— Энг муҳими, бу ташриф орқали кўргазмадаги сўнгти технологиялар ва Ҳиндистон компанияларининг имкониятларини кўриб, биз бундан ҳам яхшироқ бўла олишимизни ва ҳалқаро даражада рақобатлашишмиз мумкинлигин тушуниб етдик, —

дайди "Technologies of Business Processes Navoi" МЧЖ асосчиси
да тараби Гаштёй Районидан

ва раҳбари Баҳтиер Рӯзиматов. — Бутун дунё Ҳиндистонни АКТ-саноатининг етакчи мамлакати деб эътироф этса-да, биз улардан яхшироқ технологияларярат оламиз. Бизга фақат ҳалқаро тажриба етишмайди, холос. "Mirzo Ulugbek Innovation Center" томонидан биз резидентларнинг ушбу кўргазмага юборилишимиз хорижда ишлар қандай йўлга кўйилганини кўриш ва улардан ҳам яхшироқ ишланманлар қилишимиз учун жуда фойдали тажриба бўлди.

Xabar +tv

1

- 04.00 Телеканал "Доброе утро"
07.00 Новости
07.05 Телеканал "Доброе утро"
07.50 "Поле чудес"
08.45 "Контрольная закупка"
09.10 "Жить здорово!"
10.05 "Модный приговор"
11.00 Новости
11.15 "Время покажет"
14.00 Новости
14.30 "Давай поженимся!"
15.15 "Мужское / Женское"
16.05 "Время покажет"
17.00 Вечерние новости
17.40 "На самом деле"
18.55 "Пусть говорят"
20.00 "Время"
20.30 Т/с "Чужая дочь"
22.15 "Познер"
23.10 X/ф "Любопытная Варвара 2"
00.45 "Время покажет"
01.40 "Модный приговор"
02.00 Новости

02.05 "Модный приговор".
Продолжение
02.35 "Давай поженимся!"

РОССИЯ 1

- 03.20 "Братья Гримм"
05.45 "Конец света"
07.40 "Светская жизнь"
09.10 "Дежавю"
11.10 "Жестокие игры"
12.45 "Мы. Верим в любовь"
14.35 "Идалго"
16.45 "Холодная гора"
19.15 "Серена"
21.20 "Дикие штуки"
22.40 "Вожделение"
01.10 "Шпион, выйди вон!"

ДНТВ

- 08.30 Д/ц "Заклятые соперники".
09.00, 10.55, 14.45, 17.20,

1

- 04.00 Телеканал "Доброе утро"
07.00 Новости
07.05 Телеканал "Доброе утро"
07.40 "Пусть говорят"
08.45 "Контрольная закупка"
09.10 "Жить здорово!"
10.05 "Модный приговор"
11.00 Новости
11.15 "Время покажет"
14.00 Новости
14.30 "Давай поженимся!"
15.15 "Мужское / Женское"
16.05 "Время покажет"
17.00 Вечерние новости
17.40 "На самом деле"
18.55 "Пусть говорят"
20.00 "Время"
20.30 Т/с "Чужая дочь"
22.15 "Вечерний Ургант"
22.40 X/ф "Любопытная Варвара 2"
00.15 Детектив "Что скрывает ложь"
02.00 Новости
02.05 "Что скрывает ложь".

Продолжение
02.20 "Давай поженимся!"
03.05 "Жить здорово!"

РОССИЯ 1

- 03.10 "Пандорум"
05.35 "Токио!"
07.20 "Любий ценой"
09.00 "Лекарь. ученик Авиценны"
11.25 "Криминальное чтиво"
13.55 "Жестокие игры"
15.30 "Чем заняться мертвому в Денвере"
17.20 "Факультет"
19.00 "Звездный десант"
21.00 "Самый быстрый Индиан"
22.55 "Морис Ришар. Ракета"
00.55 "Короли Догтауна"

ДНТВ

- 08.30 Д/ц "Заклятые соперники".
09.00, 10.55, 13.30, 16.05,

ДУШАНБА – 5 ФЕВРАЛ

- 21.20, 23.50 Новости
09.05, 14.50, 17.25, 19.55,
02.55 Все на Матч!
Прямой эфир. Аналитика.
Интервью. Эксперты
11.00 X/ф "Диггстаун".
12.45 Футбол. Чемпионат Италии. "Ювентус" - "Сассуоло"
15.20 Футбол. Чемпионат Испании. "Эспаньол" - "Барселона"
17.55 Футбол. Товарищеский матч. "Локомотив" (Россия) - "Кальмар" (Швеция). Прямая трансляция из Испании
20.25 Классика UFC. Тяжеловесы
21.25 Баскетбол. Единая лига ВТБ. ЦСКА - "Химки". Прямая трансляция из России
23.20 С/р "Кевин Де Брёйне. Новая суперзвезда АПЛ".

- 23.55 Олимпийские атлеты из России
00.55 Мини-футбол.
Чемпионат Европы. 1/4 финала. Прямая трансляция из Словении
03.25 X/ф "Защита Лужина".
05.25 X/ф "Малыш Галахад", 6+
07.10 Д/ф "Йохан Кройф. Последний матч, 40 лет в Каталонии".

- 14.00, 16.30 "Место встречи"
17.00, 19.40 Т/с "Невский" 21.35 Т/с "Инспектор Купер. Невидимый враг"
23.40 "Итоги дня"
00.10 "Поздняков"
00.20 Т/с "Свидетели"
01.15 "Место встречи"
03.15 "Таинственная Россия"
04.00 Т/с "Час Волкова"

- 21.00 Т/с "Идеальный враг"
23.50 "Вечер с Владимиром Соловьевым"
02.25 Т/с "Поцелуйте невесту!"

СОЛНЦЕ ТВ З

- 06.00 Мультфильм
09.30, 10.00, 17.35, 18.10
Т/с "Слепая"
10.30, 11.00, 16.00, 16.30,
17.00 Т/с "Гадалка"
11.30, 12.30 "Не ври мне"
13.30, 14.00, 14.30 "Охотники за привидениями"
15.00 "Мистические истории"
18.40, 19.30 Т/с "Касл"
20.30, 21.15, 22.00 Т/с "Кости"
23.00 X/ф "Окончательный анализ"
01.30, 02.15, 03.00, 03.45,
04.30, 05.15 Т/с "Скорпион"
Прямой эфир"

МАТЧ!

- 05.00, 06.05 Т/с "Супруги"
06.00, 10.00, 13.00, 16.00,
19.00 "Сегодня"
07.00 "Деловое утро НТВ"
09.00 Т/с "Мухтар. Новый след"
10.25 Т/с "Улицы разбитых фонарей"
13.25 "Обзор. Чрезвычайное происшествие"
14.00, 16.30 "Место встречи"
17.00, 19.40 Т/с "Невский" 21.35 Т/с "Инспектор Купер. Невидимый враг"
23.40 "Итоги дня"
00.10 Т/с "Свидетели"
01.05 "Место встречи"
03.05 "Квартирный вопрос"
04.05 Т/с "Час Волкова"

КИНОХИТ

- 05.00, 09.15 "Утро России"
09.00, 11.00, 14.00, 17.00,
20.00 Вести.
09.55 "О самом главном"
11.40, 14.40, 17.40, 20.45
Вести. Местное время.
12.00 "Судьба человека с Борисом Корчевниковым"
13.00, 19.00 "60 Минут"
15.00 Т/с "Тайны следствия"
18.00 "Андрей Малахов. Прямой эфир"

- Прямой эфир"
21.00 Т/с "Идеальный враг"
23.50 "Вечер с Владимиром Соловьевым"
02.25 Т/с "Поцелуйте невесту!"

СОЛНЦЕ ТВ З

- 06.00 Мультфильм
09.30, 10.00, 17.35, 18.10
Т/с "Слепая"
10.30, 11.00, 16.00, 16.30,
17.00 Т/с "Гадалка"
11.30, 12.30 "Не ври мне"
13.30, 14.00, 14.30 "Охотники за привидениями"
15.00 "Мистические истории"
18.40, 19.30 Т/с "Касл"
20.30, 21.15, 22.00 Т/с "Кости"
23.00 X/ф "Побудь в моей шкуре"
01.00, 02.00, 02.45, 03.30
Т/с "Гrimm"
04.15, 05.15 "Тайные знаки"

1

- 04.00 Телеканал "Доброе утро"
07.00 Новости
07.05 Телеканал "Доброе утро"
07.40 "Пусть говорят"
08.45 "Контрольная закупка"
09.10 "Жить здорово!"
10.05 "Модный приговор"
11.00 Новости
11.15 "Время покажет"
14.00 Новости
14.30 "Давай поженимся!"
15.15 "Мужское / Женское"
16.05 "Время покажет"
17.00 Вечерние новости
17.40 "На самом деле"
18.55 "Пусть говорят"
20.00 "Время"
20.30 Т/с "Чужая дочь"
22.15 "Вечерний Ургант"
22.45 X/ф "Любопытная Варвара 2"
00.20 Комедия "На обочине"

02.00 Новости
02.05 "На обочине".
Продолжение
02.30 "Жить здорово!"

РОССИЯ 1

- 02.40 "Женщины на грани нервного срыва"
04.40 "Книга Илайя"
06.25 "Дежавю"
08.25 "Серена"
10.10 "Идалго"
12.15 "Холодная гора"
14.45 "Шпион, выйди вон!"
16.45 "Вожделение"
19.15 "Дикие штуки"
21.00 "13-й воин"
22.35 "Королевский роман"
00.50 "Гуманитарные науки"

ДНТВ

- 08.30 Д/ц "Заклятые соперники".
09.00, 10.55, 13.30, 15.55,

ЧОРШАНБА – 7 ФЕВРАЛ

- 18.30, 00.30 Новости
09.05, 13.35, 16.00, 19.45,
02.40 Все на Матч!
Прямой эфир. Аналитика.
Интервью. Эксперты
11.00 Д/ц "Жестокий спорт".
11.30 Футбол. Кубок Германии. 1/4 финала.
"Байер" - "Вердер"
14.05 Профессиональный бокс. Эррол Спенс против Ламонте Питтерона. Бой за титул чемпиона мира по версии IBF в полусреднем весе. Трансляция из США
16.30 Профессиональный бокс. Всемирная Суперсерия. 1/2 финала. Мурат Гассиев против Юниера Дортикоса. Трансляция из Сочи
18.35 Д/ф "Я люблю тебя, Сочи..."

- 20.25 Футбол. Товарищеский матч. "Зенит" (Россия) - "Црвена Звезда" (Сербия). Прямая трансляция из Турции
22.25 Футбол. Товарищеский матч. "Спартак" (Россия) - "Спартак" (Чехия). Прямая трансляция из Испании
20.25 "Россия футбольная"
00.40 Футбол. Кубок Германии. 1/4 финала.
"Шальке" - "Вольфсбург". Прямая трансляция из Германии
03.20 X/ф "Лыжная школа".

МАТЧ!

- 05.00, 06.05 Т/с "Супруги"
06.00, 10.00, 13.00, 16.00,
19.00 "Сегодня"
07.00 "Деловое утро НТВ"
09.00 Т/с "Мухтар. Новый след"

- след"
20.25 Т/с "Улицы разбитых фонарей"
23.25 "Обзор. Чрезвычайное происшествие"
14.00, 16.30 "Место встречи"

- 21.00 Т/с "Идеальный враг"
23.50 "Вечер с Владимиром Соловьевым"
02.25 Т/с "Поцелуйте невесту!"

СОЛНЦЕ ТВ З

- 06.00 Мультфильм
09.30, 10.00, 17.35, 18.10
Т/с "Слепая"
10.30, 11.00, 16.00, 16.30,
17.00 Т/с "Гадалка"
11.30, 12.30 "Не ври мне"
13.30, 14.00, 14.30 "Охотники за привидениями"
15.00 "Мистические истории"
18.40, 19.30 Т/с "Касл"
20.30, 21.15, 22.00 Т/с "Кости"
23.00 X/ф "Советник"
01.15, 02.00, 03.00, 03.45,
04.30, 05.15 Т/с "Черный список"

10 СОФ ТАНДА — СОГЛОМ АҚЛ

Сахифани С.ТЕМИРОВ тайёрлди.

“ЭНГ ШИРИН СУВ”

қайга йўқолди?

- Валикжон. Бизда, Дилижонда ошхонада кранни очиб, сувини бемалол ичаверсан. Ширилиги бўйича дунёда иккинчи ўринда туради.
- Биринчи ўринда ҳойнаҳоӣ Еревандир-да.
- Йўқ, Сан-Франциско ...
- Боржом-чи? Аввал ўйла, кейин гапир.

“Мимино” филмидан

Якинда Сан-Францискодаги 29та уйда ҳаво таркибини таҳлил қўлган Калифорния ўниверситети олимлари қызик янгилекни очиши. Эмишки, биз уйда нафас оладиган суви билан бирга келар экан.

Ошхоналар, ваннахоналар, кранлар, кафел юзлари, унитазлар, гиламлар, ҳатто шу уйларда яшовчиларнинг сочлари ва териси ҳам назоратдан ўтказилди. Якуний хуоса шу бўлди: ҳавода учиб юрган бактерияларнинг асосий ўчоги — пол ва гиламлар (қарий 20 фоиз). Иккинчи ўринда — очиқ ойнадан кириб келган кўча ҳавоси (16,5 фоиз).

Бу дунёдаги “суви энг ширин шаҳар” Сан-Франциско... Энди ўзиниз хуоса чиқараверинг.

Ажабланарлиси, унитазга сув оқизилганда ҳавога кўтариладиган бактериялар миқдори кутилганидан анча кам чиқди — уйдаги микробларнинг атиги 0,4 фоизи. Чой дамлаб, овқат пишириладиган, юз-кўллар ювиладиган водопровод сувидаги эса хонадондаги бактерияларнинг деярли 9 фоизи яширинган.

ЭВРИКА

ИСРОИЛНИНГ СИРИ

Ўтган асрнинг 80-йиллари охирларига қадар факат етти мамлакат бу ишни бажара олган. 80-йилларнинг охирларидаги Истроил бу рўйхатта саккизинчи бўлиб кўшилди. Энг қизиги, у бу ишни оддингилаар сингари эмас, балки бутунлай тескарисига амалга ошириди.

Қани топинг-чи, Истроил 80-йилларнинг охирларидаги нимани қай тариқа амалга оширган?

(Жавоби келгуси сонда.)

КРОССВОРД

ЭНИГА: 10. Тўқ, кўк бўёқ тури. 11. Миллий чолгу. 12. Духоба. 13. Мис, рух, қалайи қотишмаси. 14. Рассомнинг ўзини ўзи тасвири. 15. Олимп маъбути. 18. Кино мукофоти. 19. Қора тут. 20. Африкадаги шаршара. 22. Кичкина қозон. 24. “Дўст” испан тилида. 25. Калтакесак. 26. Тропик заҳарли дараҳт. 27. Тикувчи куроли. 28. Кўр-кўронада. 30. Мўғул найи. 37. Инглиз ўлчов бирлиги — 0,91 метр. 38. Мексикадаги шаҳар. 39. Қалъя, истеҳком. 42. Ўрмаловчи балиқ. 43. Уммон. 44. Дурадгор куроли.

БЎЙГА: 1. Статистик кўрсаткич. 2. ...-адир. 3. Швед автомобили. 4. Хотира. 5. Табиат ҳодисаси. 6. Миллий ҳунармандчиллик намунаси. 7. Норвег драматурги. 8. Балиқ шўрва. 9. Америка бугуси. 16. Сув ости кабели орқали йўлланган телеграмма. 17. Рақс санъати. 21. Само, фалак. 23. Ошхона буюми. 29. Алпинистлар сўқмоғи. 31. Ерга ишлов берниша қўлланиладиган техника. 32. Оливер ... . 33. Ақл. 34. Россиядаги кўл. 35. Икки ва ундан кўп елканли кема. 36. 0,71 метрга тент узунилк ўлчови. 40. Дзюдоҷи белбоги. 41. Номаълум сон.

Ўтган сондаги бошқотирманинг жавоби

БУЗУҚ СОАТ

Тўғри жавоб — 18:30.

Соат ҳар соатда тўрт дақиқа ортда қолмоқда, шунинг учун у 15:52ни кўрсатганда ҳақиқий вақт 17:00 бўлади.

Бутунлай тўхтаб қолгунча соат 68 (4 x 17) дақиқа ортда қолган.

Тўхтаб қолиш бир ярим соат олдин юз берди, демак, ҳозир ропна-роса 18:30.

ҚЎЛНИ ЮВИШ КЕРАК

Ҳамма қасалликларнинг боши нотозалик. Болалар тутул байзид ҳатто катталарнинг ҳам шу оддиг ҳақиқатни унтишаётганига гувоҳ бўламиз. Ҳатто энг “тоза” тутулган нарсалар ҳам микробларнинг кони (инфографикага қаранг). Қўлни мунтазам совунлаб ювишини одатта айлантириш керак. Ўзимиз доимий ишлатадиган нарса-буюмларни эса вақти-вақти билан дезинфициялаб турсак фойдалан холи бўлмайди.

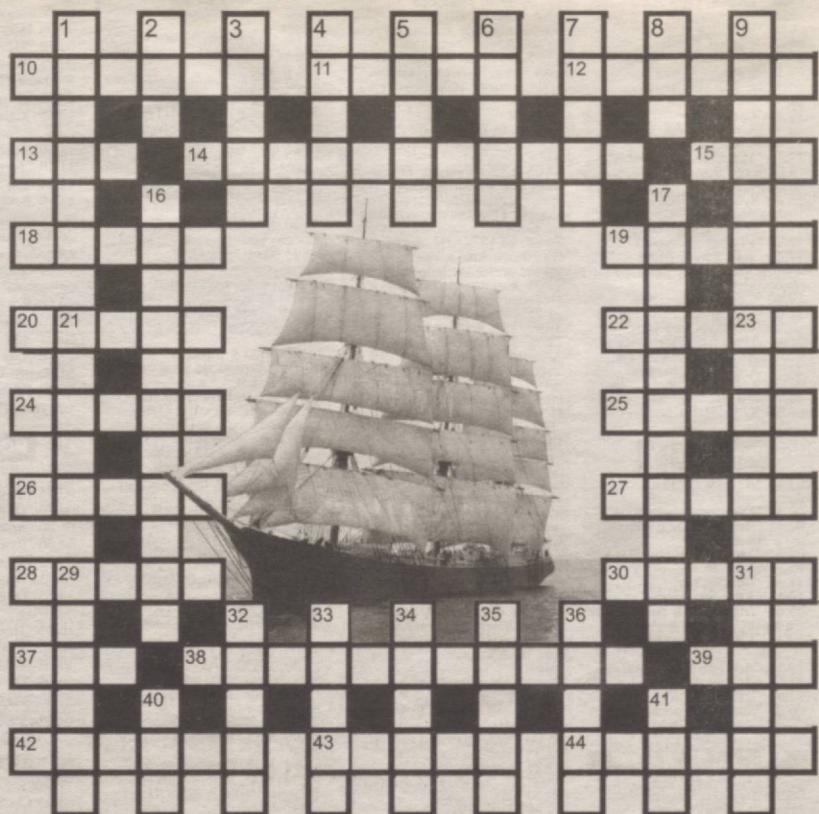
ИНФОГРАФИКА

Дастурхон бошида телевизор пулти қўлнимиздан тушмайди, смартфон эса болаларда...

ТОП-11 ЭНГ НОТОЗА БҮЮМЛАР

Манбалар: NY Daily News, Daily Mail, BBC, The Telegraph, Isizmile.com, Здоровье Mail.Ru

Ўзбекистонда Big Data: КЕЛАЖАК НАТИЖАЛАРИДАН ХАБАРДОР БЎЛАМИЗ

Cалмоқди маълумотлар аслида илмий-тадқиқотга алоқадор соҳаарда аввалдан ҳам мавжуд бўлган бўлса-да, лекин сўнгги йиллардагина ушбу феномен кўпроқ тилга олинадиган бўлди. Бунга сабаб бугунги кунда янги технологиялар, курилмалар ва алоқа восита-ларининг тезкор ривожланиши, ижтимоий тармоқларнинг кенг миқсада ёйилши таъсирида инсоният томонидан ишлаб чиқлаётган маълумотлар миқдори кескин тарзда ортиб боришид.

Хозирги кунда инсоният томонидан маълумот ҳар 10 дақиқада яратилмокда. Бу турдаги катта ўажмли маълумотлар билан ишлашда янгидан янги алгоритм ва технологиялар ишлаб чиқилмоқда в амалиётда кенг юлланыпти. Атрофимиздаги миллиардлаб тўпланиб қолган маълумотларни йиғиши, қайта ишлаш ва улардан самаралар фойдаланинг орқали маълум ҳолат ёки обьект тўгрисида тарихий, жорий ва

келажак вақт учун муҳим бўлган билимларга эга бўлишимиз мумкин. Бунинг учун дастлаб ушбу маълумотлар манбаини аниқлаш муҳим амаллардан бирни ҳисобланади.

Салмоқди маълумот тушунчи катта ўлчамдаги ишларни бажара оладиган операторларга нисбатан ишлатилади. Мисол учун, Facebook компанияси соатига 10 миллиондан ортиқ янги расмлар жойлаши билан фахрланиши мумкин. Google компаниясининг 800 миллион нафар YouTube хизмати фойдаланувчилари ойнига ҳар сонида бир соатдан кўп видеолар жойлаштиради. Бундан кўриниб турибдики, хозирги даврда салмоқди маълумот вазифаси ўта муҳим аҳамиятта эта.

Катта миқдордаги маълумотларни таҳлил қилиш инсон ҳис этиши имкониятидан ташқарида бўлган қонуниятларни аниқлашда ёрдам беради. Бу эса кундаклик ҳаётимиздаги барча соҳалар – ҳукуматни бошқариши, тиббиёт, телекоммуникация, молия, транспорт, ишлаб чиқарни ва бошқа соҳаларни янада яхшилаш, уларнинг имкониятларни ошириши, маъмурларга миқоблий ечимлар излаб топиш имконини яратади. Бугунги кунда салмоқли маълумотларни молияни шашкилларда қонуниятларни ошириш ва самародорликни кучайтириши каби муҳим масалалар ўз счимини топмоқда.

Салмоқли маълумотлардан фойдаланиш ахборот мутахассиси учун кўшимча вазифалар ва талаблар яратишдан ташқари, янги маълумотларни топиш (Data mining) ва маълумот буйича мутахассис (Data scientist) каби касбларнинг пайдо бўли-

**Таҳлилчилар
маълумотлар муҳим
ҳаётий фооллика
айланади, хавфсизлик
эса энг асосий
пойдевор бўлади, деб
ҳисоблашмоқда.
Шунингдек, улар
технологиялар
иктисолидий
ландашафтни
ўзгартиришига, оддий
тармоқ курилмалари
билин кунига 4800
марта мулоқот
қилишига ишонишиади.**

шига олиб келади.

Data mining (маълумотларни топиш) – бирон қонуниятини топиш мақсадида маълумотларни таҳдил қилишга айтилади.

Data science тулунчасига маълумотларни обморини лойиҳадаш ва рақамланган маълумотларни қайта ишланишин барабар методлари киради. Data science салмоқли маълумотнинг бизнес нуқтаси назаридан ҳозирги замоний ўринидан ҳисобланади.

Бугунги кунда электрон ҳукумат тизими бутун дунёда, шу жумладан, Ўзбекистонда кенг ривожланаётган тизим ҳисобланади. Бу тизим фуқаролар, тадбиркорлик субъектлари ва давлат ҳокимияти органларига

аввалдан шаклланган давлат хизматларини кўрсатища замонавий ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланишни кўзда тутади.

Мамлакатимизда интерактив давлат хизматларини жисмоний ва юридик шахсларга давлат органларининг веб-сайтлари ва Ҳукумат портали орқали тақдим этиш учун ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш кенг йўлга кўйилган. Хозирги кунга қадар электрон ҳукумат тизимиning бир қанча лиххалари сармали амалга оширилди.

Юқорида тақдилаганидек, ҳукуматни бошқарила салмоқли маълумотлар кенг имкониятлар очиб беради. Электрон ҳукуматда халқaro стандартлар талабларига мос келдиган Big Data, Data mining ва Artificial intelligence каби замонавий технологияларига асосланган сифатни бошқарсанинг замонавий автоматлаштирилган тизимини яратиш сифат даражаси ўсишини амалга ошириб, бир қанча муммалорни ечишга имкон беради.

Айни замонда марказимиз “Электрон ҳукумат” тизимиning ахборот-ресурсларини ривожлантириш департаменти айнан салмоқли маълумотлар билан ишлаш, унга бутун ташкилотларни жалб қилиш режалари ишлаб чиқилмоқда. Салмоқли маълумотларни қайта ишлаш натижасида миқоблиз счим излаш, яъни Business intelligence (бизнес-интеллект) орқали келажакда келиб чиқадиган натижалардан ҳам хабардор бўлиши мумкин.

**Пўлатжон ҚУРБОНОВ,
“Электрон ҳукумат”
тизимиning ривожлантириш
маркази “Электрон ҳукумат”
тизимиning ахборот-
ресурсларини ривожлантириш
департаменти бошлиғи в.б.**

Қани машинам, кетдик!

Big Data ечимларидан фойдаланган ҳолда келажакни куришга аҳд қилтан инсон ҳақида эшитганмисиз? Бу Элон Маск ва унинг Tesla компанияси. Унинг асосий мақсади – автоном автомобил яратиш, яъни сиз машина рулига ўтирасиз, Тошкентдан Самарқандга автопилотини ёқасиз ва... белмол ухайверасиз, негаки автомобилни бошқаришингиз умуман шарт эмас –

барчасини унинг ўзи бажаради. Фантастика, тўғрими? Албатта, йўқ! Элон шунчаки бу ишга автомобилни ўнлаб йўлдошли антенналар ёрдамида бошқариши ўстида ишлаётган Googlera нисбатан донолик билан ёндашиб холос. Бир сўз билан айтганда, бошқарачароқ йўлдан борди – Big Data усулидан фойдаланди:

1. Хар бир сотиладиган автомобилга барча маълумотларни ўйнадиган ком-

пьютер ўрнатилади. Барча маълумолар: хайловчи, унинг бошқариши услуби, атрофодаги ўйлар, бошқа автомобиллар ҳаракати ҳақида. Бундай маълумотлар ҳажми соатига 20-30 Гбни ташкил қиласади;

2. Сўнгера бу ахборотлар ўйлдошли алоқа орқали маълумотларни қайта ишловчи марказий компьютерга юборилади;

3. Компьютер қайта ишлаган Big Data

маълумотлари асосида хайдовчисиз автомobil модели ясалади.

Айтиш жоизки, Googlening бу борадаги ишлари унча муввафақиятли чиқмайған ва автомобиллари аварияга учраётган бўлса, Элон Маскда Big Data билан олиб бораётган ишлар ҳисобига анча ютуклар кўзга ташланбди қолди. Унинг тест қилинган моделлари бирмунча натижаларни кўрсатмоқда.

У. ЙЎЛДОШЕВ

ҚУВВАТ МАНБАИ

**Эски литий
батареяларга "иккинчи
хаёт" бағишишади**

Калифорния университетининг нанотехнологиялар бўйича гуруҳи етакчиси, профессор Чжэн Ченнинг айтишича, унинг гуруҳи эскирган литий-ионли батареяларни қайта ҳайтга кўтариш йўлни топган.

"Келгусида чиқиндиҳоналарга ташшаб юбориладиган миллионлаб тонна Li-ion батареялар ҳақида ҳозирдан ўйлашибиз керак, айниқса, электромобиллар оммалашши билан бу жиддий муаммога айланади, бўёқда литий ву кобалт каби қазилма бойликларнинг таги кўриниб қолмоқда, қолверса, уларни қазиб олишдан сув ва ер заҳарланяпти. Агар биз батареяларни қайта ишлашни ўйлга кўя олсанк муқаррар экологик ҳалокатнинг олдини олиш имкониятига эга бўламиз", — деб ёзди профессор.

Улар Green Chemistry журналида чоп эттирган мақолада ёзишича, аввалига ишлатиб бўлинган катоддан зарралар ажратиб олиниади, сўнг қайнатилиди ва таркибida литий тизи бор қайноқ инқорда ишлов берилади. Яъни, материал худи аввалиги ишлов ўйли орқали ўтказилиши тикланади.

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

**Энди "энг хавфли
мамлакатлар"
муҳожирлари ҳам
АҚШга кириши мумкин**

Вудро Вилсон номидаги Халқаро марказда нутк сўзлаган АҚШ Ички хавфсизлик вазири Кирстен Нилсен мамлакат ҳудудига кирмоқчи бўлган 11ta давлат фуқаросига қўйиладиган талаблар кучайтирганигини ва шу аснода уларга кириш учун белгиланган таъкид, бекор қилинганини айтди. "Биз юкори таҳдид соловчи мамлакатлар фуқароларига нисбатан янги хавфсизлик чораларни куллаймиз. Ушбу ўзгаришлар орқали ўзимизни ҳимоя қилишимиз билан бир қаторда, муҳожирларга юртларидаги таъкиддан кутулишига имкон берамиз", деб кўшичма қиди у.

АҚШ оммавий ахборот востилааридаги ҳалқаро ҳудудига ўзининг "энг хавфли мамлакатлар рўйхати"га кирувчи Миср, Эрон, Ирок, Яман, Шимолий Корея, Ливия, Мали, Суря, Сомали, Судан ва Жанубий Судан фуқаролари мамлакати кириш учун қўшичма текширувлардан ўтказилиди, дейилади хабарда.

Саудияда ҳибсдаги барча шаҳзодалар озод қилинди

Саудия Арабистонида коррупцияда айбланиб ҳибсга олинган барча шаҳзода ва тадбиркорлар озод этилган. Уларнинг барчаси Ritz Carlton меҳмонхонасида ҳибсда эди. Меҳмонхонани охирги бўлиб таниқли тадбиркор шаҳзода Валид ибн Талол тарк этган.

Озодликка чиқишидан бир неча соат аввал шаҳзода ҳадемай озод этилсан керак деган мазмунда интервю беришига ҳам узурган эди. "Хеч қандай айлов ўйқ. Шунчаки, ҳукумат билан айрим масалаларни муҳокама қилимиз, — деди 62 ёшли миллиардер-сармоячи. — Яқин кунларда барча муммаларни ҳал этишимизга аминман". Шаҳзода ҳукумат билан музокараларда ўзининг коррупцияга алоқаси йўқлигини таъкидлаб, шу позицияни маҳкам ушлаб турганини айттан. Ибн Талол ўзининг ҳалқаро сармоя ширкати устидан тўлиқ назоратни сақлаб қолишни ва унинг активларини давлатга бермаслини истаяпти.

Қозоғистонда Микки Мауссиз Диснейленд қурилади

Қозоғистон ҳукумати Диснейлендга ўхаш миллӣ йўналишдаги улкан олиши маскани барпо этиш ниятини билдири. Мамлакат Бош вазирининг интернет сайтида ёзишича, мазкур лойиҳа хорижий сармоядорлар кўмагидаги Олмасота вилоятida амалга оширилиши мўлжалланган. Kazakh Tourism миллӣ компанияси раҳбари Рашид Кузембаев сўзларига кўра, бу борада катта тажрибага эга хитоялик муҳахасислар билан музокаралар қилинган. Мазкур маскан қурилишида Атила, Чингизхон, Амир Темур, Султон Байbars каби тарихий шахслар ва қозоқ миллатининг кўчмачи маданиятига ургу берилади.

ФОТОТЕХНИКА

Hasselblad камераси 400 мегапикселли фото олади

Hasselblad компанияси тақдим этган ўрта формат камераси — H6D-400c MSra фаол соҳаси 53,4x40 миллиметрни қамраб олувчи 100 мегапикселли CMOS-датчик ўрнатилган.

Камеранинг энг асосий жиҳати ўта юкори сифатли фотосурат олишидир. Агар датчиғин сурб олинган олтита сурат бирлаштирилса 400 мегапикселни ташкил этади: бу оғирлиги 2,4 гигабайтли ўлчами 23200x17400 пикселяга тенг-фотосурат деганидир. Маълумот учун: стандарт форматдаги иккита кинофильм ҳам 4 ГБ чиқмайди.

Март ойида сотувга чиқариладиган H6D-400c MSning тавсия этилган нархи — 40 минг евро.

КОНУНЧИЛИК

Европа Иттифоқи Qualcommга миллиард долларлик жарима белгилади

Шундоқ ҳам Apple компанияси ҳамда АҚШ савдо бўйича федерал комиссияси билан судлашиб чарчаган, Broadcom компанияси таркибига қўшилиб кетиш хавфи остилаги компанияяни энди Европа Иттифоқи зарба берди.

Ейнинг рақобат бўйича комиссари Маргрет Вестагер эълон қилган ҳукмда асосий буюрмачисини сотиб олиш орқали рақобатни бостиргани учун Qualcomm 2,13 млрд. доллар (997 млн. евро) жаримага тортилди.

Суд жараёнда Qualcomm компанияси ўз чипларидан эксклюзив фойдаланиши учун Apple компаниясига маҳфий тўловни амалга оширгани аниқланди. Оқибатда 2011-2016 йиллар давомида бошқа чипмейкерлар сердарамод Apple компанияси билан ҳамкорлик қилиш имкониятидан маҳрум бўлган.

АҲБОРОТ ХАВФСИЗЛИКИ

Mezzo трояни — ҳисобчилар душмани

"Касперский лабораторияси" янги таҳдид — Mezzo трояни фош қилди. У бүкагатерлик ва банк тизимлари ўртасида алтмашиздаган файллар реквизитларини ўзгаририб қўйди. Айни пайтда бу дастур узи заарлаган компьютердаги маълумотларни хакерларга жўнатаётгани фош этилган. Бу ҳолатдан келиб чиқиши мутахассислар ушбу троян муаллифлари янги ҳужумлар тараддуиди деган фикр билдирилганинни.

Хозирча Mezzo трояни жабрланувчилари саноқли ва улар асосан Россияда кузатилган.

ЭЛЕКТРОН КИТОБЛАР

Apple иккинчи ҳамлага ҳозирланяпти

Компаниянинг бу бозордаги етакчи — Amazon қаршилигидаги синдиришга уриниши беш йиллик антимонопол жараёнлар билан чигаллашиб кетди ва 2016 йили у 450 млн. доллар тўлаб кутуди. Энди ўзига келиб олгач, компания қайта ҳамлага тайёрланмоқда.

Bloomberg хабар беришича, Apple смартфонлар ва планшетлар учун мўлжалланган iBooks иловасини янада такомиллаштириш билан ташқари: Reading Now ҳамда аудиокитоблар учун бўлимлари очилди. Бундан ташқари, электрон китоблар дўкони киёфаси ўзгаради, у кўпроқ ўтган йили янгиланганди App Store дизайнини эслатади.

AuthorEarnings компанияси маълумот беришича, АҚШ электрон китоблар бозорида Amazon танҳо пешқадам (утган йил бозишида 83 фоизи). Appleнинг улуши эса План 9 фоизга камайган.

С.ТЕМИРОВ тайёрлади

Сочи конгресси:

Суря демократик давлат бўлиши лозим

Сочида бўлиб ўтган Суря миллӣ мулоқоти конгрессида барча иштирокчилар Суря демократик давлат бўлиши лозимлигини, терорчиллик ва динларро адоватта қарши курашни содикликларини айтиб ўтиши. Бу ҳақда конгресснинг баёнотида маълум қилинган. "Суря Араб Республикаси/Суря давлати диний, миллӣ ва гендер мансубликдан қатъи назар, сиёсий турфа хиллик ва тенгхуқуқдик, қонун устуворлигини тўлиқ ҳурмат қилиш ва ҳимоя қилиш таймойларига асосланган демократик давлат бўлиши лозим", дейилган баёнотда.

Шунингдек, хабарда айтилишича, Суряда кучли, бирлашган, ҳурматга лойик, ўз вазифаларни конституция ва юкори стандартларга биноан бажара оладиган миллӣ армия бўлиши лозим. "Армиянинг вазифалари миллӣ чегаралар ва ҳалқни таҳдидлар ва терорчилликдан ҳимоя қилишдир, маҳсус хизматлар ва хавфсизлик хизматлари миллӣ хавфсизликни қонун устуворлиги тамомилига мос ҳолда қўллаб-куватлашлари, конституция ва қонун доирасида ҳаракат қилишлари ва инсон ҳуқуқларини ҳурмат қилишлари лозим. Куч ишлатиш фақатгина мутасадди давлат институтларининг ҳуқуқи бўлиши керак", дейилган баёнотда.

У.ТОЖИБОЕВ тайёрлади

ҚИРҚ ЁШЛИЛАР ОМОН БҮЛСА, СИМЛИ АЛОҚА ЯШАЙВЕРАДИ

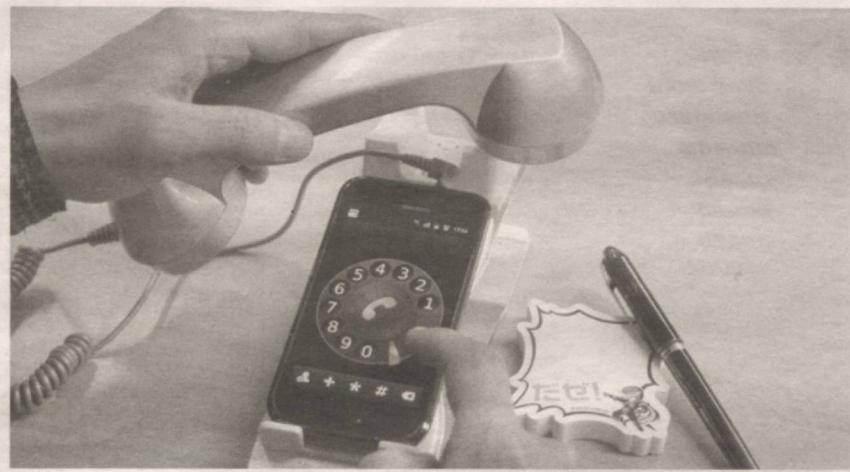
Рақамли технологиялар нинг шиддати-ю қамрови ҳеч бир ўлчовга симгайди бугун, ҳаммәқда рақамлаштириш: телевидение, фотография, телекоммуникациялар, ... Хуллас, фақат рақамлар. Энди муддаога ўтсак: ётганида ҳам, турганида ҳам кўпчиликнинг кўйидан телефон тушмайдиган буғунги замонда симли телефонларнинг қанча умри қолди? Наҳотки, аналог технологияларга кўшилиб энди симли алоқа ҳам ўйқолиб кетса.

Яқинда рус журналисти Евгений Лобанов Нижний Тагил шаҳридаги бузилишга тушган АТСдан тайёрланган фоторепортажини интернетта жойлади. Бир пайтлар биз билан бир хил стандартлар, бир хил техника ва технологияларни ишлаттан Россия телекоммуникация технологияларида авлодлар алмашинуви қандай кечеётгани ҳақида яхши репортаж.

Девордаги тумблер шақ этиди-ю ҳаммаси тамом. Рангли чироқлар ўчади, агрегаторларнинг гувиллаши ва чиқиляши тинади. Олти юз квадрат метрил улкан залда сукунат чўқали. Нижний Тагилдаги аналог станция – 25-АТС тўхтатилди. Тез орада бу ерга ишчилар етиб келишади: ГДР, Чехословакия, соёбик итифоқнинг ўзида ишлаб чиқарилган турли курилмаларни утилизацияга бўлаклашади.

25-АТС СССР кўёши сўниб бораётган бир пайтда – 1987 йили фойдаланишга топширилган. Ўз даврида Нижний Тагилдаги аналог станция анчайин катта ва юқори технологияни АТСлардан бири бўлган. Шаҳар марказида жойлашган, демак, барча давлат хизматларидан тортиб тез ёрдамгача шу ердан тъминланган.

Қачонлардир муайян курилмага хизмат қилиувчи техник-

лар кўп эди. Алоҳида одам электрон регистрларга жавоб берар, унга реледаги стативларга қаровчи регулировчаки кўмаклашарди. Фақат шаҳарлараро чиқувчи рақамни автоматик аниқловчи курилманинг ўзига битта мухандис биринкириларди. Ва яна турли вазифаларни бажарувчи ўн бешталаб одамлар. Уларнинг ҳаммаси Нижний Тагилдаги 8000 абонентни алоқа билан тъминлаган. Бироқ вақт чархпалаги беаёв айланмоқда. Симли телефонларга уланиш учун навбат кутишдан тоқати тоқ бўлган одамлар янги кириб келган интернет ва уяли телефонларга юз буришиди. Замонавий автоматашган курилмалар эса кўплаб АТС ходимларини ишлиз қолдирди. 25-АТСда охирги ўйларда бор-йўғи 5 киши ишларди, бу пайтга келиб улар 40 000 абонетга хизмат кўрсатарди. Аналог АТСлар функциясини янада замонавий тизимлар уздалаяти, уларнинг ишини олдингидек ўнлаб одамлар

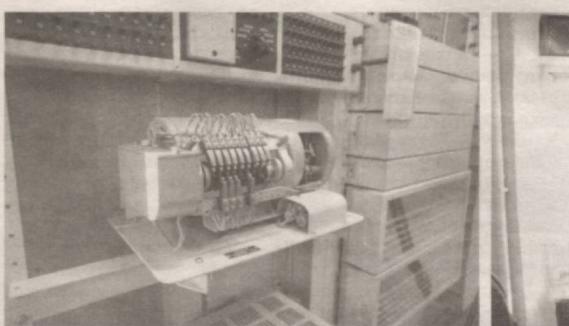
эмас, балки биргина навбати мониторда кузатмоқда. Ва яна бир мухандис.

Ана энди савол: булар кепакми? XXI асрда яшаемиз ахир, ҳар бир чўнтақда смартфон, ҳар бир хонаонда месенжер ва ижтимоий тармоқларга тўлиб-тошган ноутбук ва компьютерлар – хоҳлассанг гаплаш, хоҳлассанг ёзиш, истасанг бирвраракайта кўплаб шериклар билан видеолоқага чиқ. Шундай экан, телефон симига ўралашиб юриши шартми? Бироқ “Ростелеком”дагиларни ишонч билдиришларича, ҳали-вери симли овозли алоқанинг “жони узилмайди”.

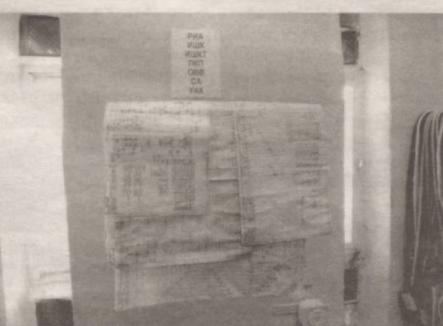
Бу аввало давлатга керак, ишончли, ерга кўмилган кабеллар фавқулодда ҳолатларда жуда аскотади. Ўтган ёз Нижний Тагилга довул ётириди ва бошқа қулайликлар қатори шаҳарни деярия алоқасиз ҳам қолдирди. Мобил операторларнинг база станциялари ишламай қолди, “ҳаводан олувчи” аксарият про-

вайдлерларнинг интернети узилди. Узоқ ўйлар аввал ерга кўмилган мис симларга эса... бало ҳам урмали.

Симли телефоннинг барҳаётлиги учун яна бир сабаб бор. Алоқачилар сўнгти пайтларда бу алоқа воситасидан фойдаланувчилар сони 40 фоизга камайганини айтишиди. Бироқ, бу шуни англатилики, 60 фоиз абонентлар ҳамон симли алоқадан фойдаланишьти. Кўпчилик ўйлаганидек, симли телефон фақат пенсионерлар ишлатадиган алоқа воситаси эмас. 355 минг киши яшовчи Нижний Тагилда 40 минг телефон абоненти бор. Собиқ 25-АТС ходимларининг айтишларича, симли телефона талаб камаймаслиги инсон психологияси билан ҳам бояли. Симли алоқадан фойдаланиш ҳозирги 40-50 ўшшиларнинг қон-қонида бор. Қачон уларнинг ўрнига “кўлида айфон билан туғилган” авлод келмагунча, симли алоқага талаб сақланниб қолаверади.

Станциянинг сигнал-чакирув қурилмаси.
Телефон трубкасидағы характеристика төвушни шупар чиқарган.

Керакли боғламани топиш учун станция ходимлари “шпаргалка”лардан фойдаланишган.

Энди буларнинг ҳаммаси қайта ишлашга кетади.

“Ростелеком” Россия кенголосали маълумотлар узатиш ва пулли телевидение хизматлари бозори етакчиси саналади. Компаниянинг тезкор интернет хизматларига 12,6 млн., телевидение хизматларига 9,5 млн.дан ортиқ абонент уланган.

IP-телефония анъанавий симли алоқа ўрнини тобора кенг эгаллаб боряпти. Бугунги кунда Россияда 150дан зиёд оператор бу хизматни кўрсатмоқда.

IP-телефония – Россия телекоммуникация бозорининг энг жадал ривожланаётган ўйналишларидан бири. Охирги олти ўйлда бу соҳада ўсиш ўлиги ўртаси 30 фоизни ташкил этди.

С.АҲАДОВ тайёрлари

“НАВОЙНИ ЎРГАТИНГ МЕНГА”

Абдуҳамид ХОЛМУРОДОВ
— Навоий давлат педагогика институти профессори, филология фанлари доктори:

— Султон Ҳусайн Бойқаронинг равон ва тинниғазаллар биттани, уларни тўплаб девон тузгани, замондоши ва қадрдан дўсти Алишер Навоий бағишлаб маҳсус рисола яратгани тарихий манбалардан бизга мавзум. Бутун шеърият устунининг ер юзидаги қаҳрамони Навоий бўйлиб, уни бу мамлакатларни забт этишида жаҳонгир деса бўлади, дэя таърифлайди Ҳусайн Бойқаро ўзининг кўйидаги мисралари:

Эрур сўз мулканинг кишишитони,

Қаюни кишишитон хисрав ишонни.

Дема хисравнишонким, қаҳрамони,

Эрур гар чин десанг соҳибқириони.

Дарҳақиқат, шоирларнинг сultonни Алишер Навоий Темурйирил салтанатининг давомчиси бўлган улуг ҳукмдор Ҳусайн Бойқаро томонидан шеъриятининг соҳибқириони дэя бекорга таърифланади. Мана, салкам олти асрким унинг назмий саройидан милионлаб кўнгиллар баҳраманд. Олти асрким, унинг сатралари кишини ҳайратта солади, комилликка етаклайди. Ҳар йили қишининг рутубатли дамлари билан баҳорнинг соғинчлилаҳзалари маконида шоининг ёниқ нағасини юракдан ҳис этамиз. Бутун дунё аҳали Навоийга таъзим қиласди, уни ёд этади. Унинг янги foялярини кашш этамиз. Чунки қаҳрамон шоиримиз Эркин Воҳидов таъбири билан айтганда, “Навоийни ўргатинг менг” деб,

Навоий асарларининг очилмаган кирраларини кашш этадиган навоийшунос олимлар кўнаймоқда. Инглизлар Шекспир, руслар Пушкин даҳоси билан мақтанса, биз Навоий даҳоси беҳоҳолиги билан фахрланиб, дунё ҳавасига савовор бўляпмиз.

Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги Навоий ҳудудий бошқармаси ташаббуси билан Абдулла Қодирли номидаги ахборот-кутубхона марказида ўтказилган навоийхонлик тадбирида вилоятдаги алоқа ва ахборотлаштириш тизими ходимлари ҳамда навоийшунос олимлар, оммавий ахборот во-ситалари ходимлари иштирок этди. Навоийхонлик тадбирини ҳудудий бошқарма бошлиги Ф. Тешаев шоининг ҳар бир асари инсонни юксакликка чор-

лаётгани ҳақида гапиаркан: “Алишер Навоийнинг ҳаракмонлари кўл етмас юксакликда тасвириларини шоир давридан олдинлаб кетган ижодкор эканлиги билан изоҳлаш мумкин”, деб эътироф этди. Тадбирда Навоий давлат педагогика институти “Ўзбек адабиёти” кафедраси катта ўқитувчидан Зариф Кувонов, вилят АКМ директори ўринбосари Шамсия Бақоевлар Алишер Навоийнинг асарларидан кувват олиб, маънавий озуқи олиб яшаш баҳт эканлигини эътироф этдилар.

Навоий маданияти ва санъат коллежи бадиий жамоасининг Навоий газалларидан тузган гулдастаси ҳам тадбир иштирокчиларига манзур бўлди.

Маруса ХОСИЛОВА,
“Хабар”нинг Навоий вилоятидаги муҳобири

ТУМОРДАГИ СУРАТ

(Ҳикоя)

Шанба оқшоми Энди Донован олтинчи мавзедаги ўйига келиб, янги қўшниси — ёшгина Конвей хоним билан танишиди. У

одимигина қизғишиш кўйлак кийиб олганди. Икки ҳафта ўтиб, Энди йўлда тамаки тутатиб кетаркан, орқасида шип-шип товуш ўшилтиди. Ўгирилиб қаради-ю, кўзини узолмай қолди: Конвей хоним! Кўйлаги ҳам, шляпаси ҳам қоп-қора. У қадамини секинлатиб, қорамтирик кўлқопини кийди. Сочлари силлиқ таралиб турмакланган, чиройли юзларидан нур ёғиларида.

— Файзли оқшом, Конвей хоним, — деди йигит.

— Жуда-жуда файзли, жаноб Донован, — деди Конвей хоним ҳўрсиниб.

— Мен унинг сизга қарин дошлигига ишонмайман. Жудолик бўлганига ҳам, — деди Донован.

— Ўлим ҳақ, — деди Конвей хоним каловланиб. — Тўғри, қариндошимиз эмас-у, аммо... Биласизми, мен сизни дардимга шерик кильмоқчи эмасман, жаноб Донован.

— Нимага, Конвей хоним?! Лекин, кечирасиш-у, ҳеч ким сизга менчалик ҳамдари бўлолмайди. Рухсат этсангиз, боз сайрига так-

лиф қилсан.

— Раҳмат, жаноб Донован. Илтифотингизни қабул қиласман, агар ҳамроҳингизнинг қалби фам-ҳасратга лиммо-лимлигини ҳис қиласангиз, албатта.

Улар истироҳат боғининг очиқ дарвозаси томон йўл олишида. Хилватроқдаги скамейкага келиб ўтиришиди.

— У менинг севганим эди, — деди Конвей хоним нафас ростлаб. — Биз келгуси баҳор тўй қилиб, турмуш курмоқчи эдик. Граф эди. Мол-давлати боис Италия билан боғланганди. Унинг исми-шарифи граф Фернандо Маззини. Дадам Италияга қочиб кетишинизга қаршилини қилди. Шунга қарамай, келгуси баҳор тўй қилиши мизга розилик берди. Фернандо тўй тадоригига Италияга кеттанди... Уч кун олдин келган мактубда айтилишича, Фернандо ҳаво шариди баҳтсиз тасодифга учраб ҳалок бўлибди...

Суратини туморимда асрар юрибман. Ўни ҳеч кимга кўрсатмаганман, лекин сизга кўрсатаман, чунки сизнинг самимий дўстлигини гизли ишонманам.

Конвей хоним туморини очиб, суратни кўрсатди.

Энди қизиқиб унга узоқ термудди.

— Буни у Италияга кетаётганида, кечаси тақдим этганди.

— Конвей хоним, кейинги якшанба Конейда бўладиган кечага мени тақлиф этсангиз жуда хурсанд бўлардим...

Бир ойдан сўнг улар унаштирилишиди, бундан қўни-қўшиларини огоҳ этдилар. Бирор, Конвей хоним мотам тутишида давом этди.

Кунларнинг бирида кечқурун иккovi яна шаҳар bogининг ўша хилват жойида бирга ўтириб қолишиди. Жаноб Донован кун бўйи мавхум қайгу оғушида эди.

— Сизга нима бўлди, Конвей, бутун жуда хафа кўринасиз?

— Ҳеч нарса, Магти.

— Мен сизни ҳеч қаҷон бундай ҳолатда кўрмаганман. Гаровлашиб айтаманни, сиз бошқа қиз ҳақида ўйлагансиз. Уни севаркансиз, нега ёнига бормайсиз?

— Кейин айтаман, — деди Энди. — Лекин сиз мени тушунмайсанис. Айтинг-чи, Майк Салливан деган одам ҳақида ўшитнанмисиз?

Ҳамма уни Катта Майк Салливан деб қаҳиради.

— Йўқ, эшитмаганман, — деди Магти хотиржам. — Агар у сизни шу ҳолга соглан бўлса, эшитишни хоҳламайман ҳам.

— Катта Майк — менинг дўстим. Уни бутун кўрдим ва икки ҳафта ичиди ўйланышни айтдим. «Энди, — деди у, — менга тақлифнома юбор, тўйингта албатта келаман». У айтанинг устидан чиқадиган йигит.

Лекин, Магти, Катта Майк Салливан тўйимизда қатнашганидан кўра, бир кўлмим кесиб ташлаганим афзал.

Шу боис бу оқшом кайфиятим носоз. Унинг тўйига келмагани маъқул. Буни сиз сўрманг, мен айтмай.

— О, — деди Магти, — бу, менимча, сиёсатга bogлиq

О.ГЕНРИ

масала бўлса керак?

— Магти, — деди Энди унинг кўзларига қараб, — сиз уни... граф Маззинини ўйлаганчалик мени ўйлайсизми?

У анча вақт кутдил, бирор жавоб бўлмади. Тўсаддан қиз унинг елжасига бос кўйиб йилгай бошлади.

— Энди, — деди шивирлади Магти, — мен сизни алдагандим. Сиз менга ҳеч қаҷон ўйланмайсанис, севмайсанис ҳам. Лекин мен сизга дардимни айтсанм, Энди, граф деган гап йўқ. Ҳаётимда ҳеч қаҷон севган йигитим бўлмаган. Ҳамма қизларнинг йигити бор эди. Қизлар йигитлари ҳақида гаплашишарди ва менга улар яна кўпроқ севадигандек туюларди. Ниҳоят, Энди, бир сураткашдан шу расмни сотиб олдим, туморига солдим ва граф ҳақидағи, унинг ўлимни ҳақидағи ҳикояни тўқидим. Ва ниҳоят, бева каби қора кийдим. Ҳеч ким ёлточни севмайди, сиз мени ташлаб кетасиз.

У Эндининг кўлини кўйиб юбориш ўрнига маҳкамроқ ушлади ва ноз ила жилмайб кўйди.

— Наҳот айриламиз, Энди?

— Мана, — деди Энди, — бор гапни айтдингиз, Магти.

— Энди, — деди Магти эркаланиб, — граф ҳақидағи ҳикоянинг ҳаммасига ишонгизмизи?

— Йўқ-э, унчалик эмас, — деди Энди сигарет кутисига кўлини чўзид. — Тумор ичилиги сурат — Катта Майк Салливаннинг сурати-ку, ахир!

Ўроқ РАВШАНОВ
таржимаси

ЁНГИН ХАВФСИЗЛИГИ: унга риоя қилишни унутмайлик!

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллый кутубхонаси ҳар томонлама жаҳон стандартлари талабларига жавоб беради. Кутубхонамиз фондидаги китобларни, ноёб кўлзма нашрларни кўз қорачигидек асрарсимизда ёнгин хавфсизлиги хизмати ходимларининг ҳам ҳиссаси катта.

Улар кутубхонада ишловчилар билан нафақат ҳар "Ёнгин хавфсизлиги ойинларни"да, балки бошқа кунларда ҳам сұхбатлар олиб боришиади, ёнгин хавфсизлиги қоидаларидан сабоқлар беришади. Уларнинг бевосита ёрдами билан кутубхона биносининг ҳар бир қаватидаги ёнгин хавфсизлиги бурағига ташкил этилган. Кутубхонамизда кўнгилли ёнгин хавфсизлиги гурухи тузиленган.

Кутубхонамизда ёнгин хавфсизлигини таъминлаш мақсадиди ҳар чоракда тушнитириш-тарбибот йигилиши бўлиб ўтади. Ўт ўчирувчилар ёнгин пайтида одамлар ўзларини қандай тутиши кераклиги, ёнгин учирин асбобларидан фойдаланиши, биринчи нафбатда кўриладиган чоралар тўғрисида гапириб берешади, видеороликлар на-мойиш этилади. Сұхбат да-

**Қоидаларни
нафақат ишда, балки
уйда ҳам унумаслик
керак**

вомида барчани носоз ва кўлбola ускуналардан фойдаланасликка, иш куни сўнгидаги электр токи узатгичларидан узилмай қолган техника виситаларига алоҳида эътибор бериб, кейин хонани тарк этиши каби қоидаларга риоя

етишга чақиришади. Албатта, бу қоидаларни нафақат ишда, балки уйда ҳам унумасликка давват этишади.

Зайнаб ТЎТИЕВА,
Ўзбекистон Миллый
кутубхонаси ходими

» ЭЪЛОН!

"Навоий мулк маркази" МЧЖ бошлангич баҳоси ошиб бориши тартибида
ўтказиладиган очиқ аукцион савдосига таклиф этади!

АТ "Халқ банки" Навоий шаҳар филиалининг 2018 йил 25 январдаги 09/86-сонли буюртма хатига асосан қўйидаги автотранспорт во-ситаси "Очиқ аукцион" савдодарига чиқарилмоқда:

2004 йилда и/ч, д/р 85/062 LAA бўлган "Damas" русумли авторантранспорт воситаси. Бошлангич баҳоси — 16 648 326 сўм. Аукцион савдоси 2018 йил 5 март куни

соат 11.00да савдо ташкилотчисининг савдолар залида бўлиб ўтади. Юқоридаги мулк 2018 йил 5 марта ги аукцион савдосида сотилмаган тақдирида, тақорир аукцион савдоларида 2018 йилнинг 14 ва 29 март кунлари соат 11.00да бўлиб ўтишини олдиндан маълум қиласиз.

Аукцион савдоларида иштирок этиши учун талаб-

горлардан аризаларни қабул қилиш аукцион савдоси ўтказилишидан бир кун олдин тўхтатилади. Аукцион савдоларида қатнашиш учун талабгорлар савдо ташкилотчиси билан тузиладиган закалат келишувига асосан, мулк бошлангич баҳосининг 50 фоизидан кам бўлмаган миқдорда закалат пулени "Навоий мулк маркази" МЧЖнинг АТИБ

Гувоҳнома: 578

"Ипотека банк" Навоий филиалидаги қўйидаги ҳисобрақамига тўлашлари шарт: х/р: 2020 8000 7049 4316 4001, МФО: 00205, СТИР: 302132768.

Кўшимча мальумотлар учун телефон: 223-23-25. Мўлжал: "Навоий мулк маркази" МЧЖ, Навоий шаҳри, И. Каримов кўчаси, 98-йи рўпарасидаги бино.

Гувоҳнома: 578

Kabar

Унугиб қўймадингизми?
Хурматли муштариylар,
қадрли алоқачилар! "Kabar"га
обуна давом этмоқда

**Газетага "Ўзбекистон почтаси" АЖ алоқа
бўлимлари, "Матбуот тарқатувчи" АК матбуот
дўконларида обуна бўлишингиз мумкин!**

чин инсон эди

Январ ойининг сўнгги кунидаги совуқ хабар юрагимизни титратди. "Ўзбектелеком" АК "Бош коммутация маркази" филиали бошлангич касаба уюшмаси қўмитаси раиси, корхона фахрийларига фамхўрлик кўрсатиб келаётган Дилшод Усмонов оламдан ўтибди.

Дилшод ака 42 йиллик меҳнат фаолияти давомидан тажрибали ҳуқуқшунса сифатида ҳам ўзини кўрсатди. У ҳаммага бирдай меҳрибон ва жонор инсон эди. Ҳузурига бирор юмуш билан келган ҳамкасларига қўлидан келганича ёрдам кўрсатар, зиммасидаги вазифани тўлақонли бажаради. Конунчиликда бўлабтган ўзгаришларни ўрганиб бора, дарҳол амалда қўллашга интилар эди.

Дилшод ака "Xabar" газетаси билан яқин ҳамкорликни йўлга кўйган, корхонадан уштириладиган мақалаларни тайёрлаши-

мизда беминнат кўмакчимиз эди. У киши оғир хасталикни бoshдан кечирган бўлса-да, жонажон корхонасидаги ишини давом эттириб, ҳамкасларини кўллаб-куватлаш, фахрийларни йўқлаш, каби эзгуликларга бош-қош бўлди. Дилшод аканинг орзулари мўл, ниятлари юксак эди. У книсидан кўллаб эзгу ишлар, қобил, тарбияни фарзанд ва набиралар қолди.

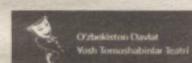
Дилшод Усмоновни ҳамиша самимий ва дилкаш инсон сифатида хотирлаймиз.

ТАҲРИРИЯТ

Ўтгандарнинг охирати обод бўлсун

Ўзбекистон ахборот технологиялари ва оммавий коммуникация ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаси жамоаси "Ўзбектелеком" АК "Бош коммутация маркази" филиали бошлангич касаба уюшмаси қўмитаси раиси

Дилшод УСМОНОВНИНГ вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чукур таъзия билдиради.

Дўстлик
клуби

ЎЗЕКИСТОН ДАВЛАТ ЁШ
ТОМОШАБИНЛАР ТЕАТРИ
НАМОЙИШ ЭТАДИ :

"Оппогой"

4 феврал, соат 12.00.

Ака-ука Гримм эртаклари
асосида

"Оловуддиннинг
сехрли чироғи"

5 феврал, соат 12.30, 6 феврал
соат 14.00, 11 феврал соат 12.00.

Араб ҳалқ эртаги асосида
"Залопат"

9 феврал, соат 13.30.

Ш.Ризаев, Айлудошевлар
асари асосида

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

"Ўзбектелеком" АК Бухоро филиали ва касаба уюшмаси қўмитаси жамоалияти филиалининг техник кўллаб-куватлаш ва янги техникини тестдан ўтказилиши бошлиги Одил БОБОМУРОДОВНИ 60 ёши билан табриклиди. Унга мустаҳкам соғлиқ, ойлавлик хотиржамлик, соҳа ривожи йўлидаги ишларида муваффақиятлар тилайди.

ТАТУ талабалари

ўзбек тилидаги компьютер ўйинини яратиши

"Great way" видео ўйини ҳақидаги илк маълумотлар Facebook ижтимоий тармоғида пайдо бўлган эди. Унда ўйинни яратиш жараёндан лавҳалар, суратлар тақдим қилиниб, фойдаланувчилардан бу борада фикр сўралган эди.

ТАТУнинг 4-боскич талабалари — дастурчи Элбек Сатторов, моделлаштирувчи ва дизайнер Жамшид Эшназаров, моделлаштирувчи Адиз Амонов, техник маслаҳатчи Миркамол Мирбодивлар ушбу компютер ўйинини биргаликда тайёрлаши.

Ўйин ҳақида

"Great way" ("Буюк ўлп") — буюк тарихимиз ва бугунги кунимизни бирлаштириб туроруви ўлп бўйлда ҳалқимиз турни синовхими бошидан ўтказган. Мард, жасар ва доно ота-боболаримиз бу қийинчиликларни сабр-қонаот билан енгиз ўтишган. Биз бу тарихни ҳеч қаҷон унутмаймиз ва буюк аждодларимизнинг муносаб девомчилари бўламиш. Мазкур ўйин ҳалқимиз ўтмисшининг бир бўлғанини жонлантириши мақсади бир гурух ўзбек ёшлари томонидан ишлаб чиқилди.

Ушбу компютер ўйини ва унинг муаллифлари жамоасининг келгуси режалари ҳақида Жамшид Эшназаров билан сұхбатлашди.

— Бу ўйинни яратишига нима туртка бўлди?

Ўйинни яратиш戈яси анча олдин пайдо бўлган эди. Биз бу ўйинни яратиш

орқали юртимизнинг тарихий қиёфасини озигина бўлса-да, очи бермоқчи бўлдик.

— Бундай ўйинлар бизда аввал ҳам яратилганими?

— Ўйлашимча, аввал бунақи даражада кенг саҳна ва юқори сифатли видеоўйин яратилмаган. Ўйинни кўчириб олиши учун маҳсус "greatway.uz" номли веб-саҳифа ҳам ишга туширилди. Бу ердан уни юклаб олиш ва ўйнаб кўриш имкони бўлади.

— У ўзбек тилидами?

— Ўйин ҳозирча демо вариантида ва ўзбекча, агар лойиҳа давом этиладиган бўлса, ўйинни уч тилда яратмоқчимиз.

— Демак, ўйинни ўйнаш мумкин?

— Ҳозирча ўйинни демонстриратиши вариантида тақдим этилди, бемалол ўйнаш мумкин, факат

бунда сценарий йўқ, биз ўйин имкониятларини очиб бердик, холос. Ўйиннинг туталланиси учун кўп ресурс керак, катта жамоа кўплаб техник курилмада ва вақт лозим.

— Келгуси режалар қандай?

— Айни дамда ҳомий қидириш билан бандмиз. Ҳомий топилса, юртимизда компютер ўйинлари бозорини ривожлантириши ниятимиз бор.

P.S. "Great way" ўйини RPG жанридаги биринчи ўзбек тилидаги компютер ўйини бўлди. ТАТУ талабаларидан иборат кичик жамоа шундай катта қадам ташлади. Улардан келажакда кўплаб миллӣ компютер ўйинларини кутиб қоламиз.

Нодира ИБРОҲИМОВА

НУҚТАИ НАЗАР

Замон илдамлаб бормоқда

Биз унинг ортидан кузатиб қолаверамизми?

Кундан-кунга такомиллашиб бораётган маший техникалар, энг сўнгти рустумдаги автомобиллар, аҳборот-коммуникация технологиялари...

Шундай тезкор замонда яшашимизи, бугун мутлақо ўзига хос янги курилма тақдим қилинса, эргата ўринини бошқаси — янада кулайроғи эгаллаб туриди.

Технологиялар, телекоммуникациялар замон билан ҳамнафас ўзгариб, янгиланиб бораётган экан, биз-чи, биз бу ўзтаришларни қандай қабул қиляпмиз? Улардан қандай фойдаланыпмиз?

Хар бир ота-она фарзандининг келажагини ўйлади. Ўзи ёриши олмаган натижаларга улар ёришишини истайди. Бунинг учун ёшларда имконият ҳам кўпроқ. Уларга бу борада нафакат ота-она ёки таълим мусавасалари, аҳборот технологиялари ва интернет ҳам кўмаклашиши мумкин.

Аммо биз фарзандаримизнинг юнумли ўтқади, кўлига тушган курилмани тез ўзлаштира олади. Ҳозир деярли ҳар бирининг қўлида смартфон. Бу восита ёрдамида бола ер шарининг исталган нуқтаси билан бօғланниши, исталган қизиқарли маълумотни топиши, тил

ўрганиши, билим олиши ёки аксинча, онгини заҳарловчи аҳборотлар чантагига тушиб қолиши ҳам мумкин.

Ағусеки, ота-оналар шу биргина салбий жиҳатнинг деб фарзандларини технологиялардан, интернетдан соитишига уринишади, хавфли деб кўрктишиади. Аслалда уларни билимлар умомидан, порлок келажагидан мосуво қилаётганини ўйлаб ҳам кўршишмайди.

Бугун аҳборот технологияларни соҳасини муҳаммал эгалламай туриб, келажакла ҳеч барабар касбнинг устаси бўлиш мумкин эмас. Фарзандларимиз эргатага ўз ўйленинни топиб кетишни учун ҳам бугун технологияларни билиши, шунчаки эмас, мукаммалроқ ўрганишлари керак.

Бола смартфон оғролилими ёки компютер ёрдамида бўладими, интернетдан унумли фойдалансин, фаялот унда аҳборотларни таҳлил қилиши, тўғри ва нотурғи маълумотларни фарқлайди олиш кўнижасини шакллантириш лозим.

Ахир замон илдамлаб бормоқда. Шунга яраша ҳаракат қилимаса қатордан қолиб кетишимиш ҳеч гап эмас.

Анвар ТУРАПОВ,
Аҳборот хавфисизлиги ва жамоат тартибини таъминлашга кўмаклашиш марказининг интернет-маданият бўлими бош мутахассиси

Xabar

МУАССИС:

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АҲБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ВА КОММУНИКАЦИЯЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВАЗИРЛИГИ

Бош муҳаррир назифасини вақтина бажарувчи:
Абдуғани АБДУРАҲМОНОВ

Газета Ўзбекистон матбуот ва аҳборот агентлиги томонидан 0016 рақами билан 2013 йил 23 июнда рўйхатга олинган.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Шерзод ШЕРМАТОВ (Ҳайъат раиси), Иброҳим ЖЎРАЕВ,
Шуҳрат ҚОДИРОВ, Шуҳрат АТАМУҲАМЕДОВ, Тўлқин ТЕШАБОЕВ,
Сувон НАЖБИДДИНОВ, Лутфилло ТУРСУНОВ (масъул котиб).

Таҳририятта келган кўлэзма ва суратлар эгаларига қайтарилмайди.
Муаллифларнинг фикрлари таҳририят фикрларидан фарқланиши мумкин.

Нашимиздан кўчириб босилтанди "Xabar"дан олингандаги кўрсатилиши шарт. Газетани тайёрлашда интернет материалларидан ҳам фойдаланилади.
Баҳоси келишилган нархда.

Газета
хифзини
жума куни
чиқади

"Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида чоп этилди.
Манзил: Тошкент шаҳри, "Буюк Турон" кўчаси, 41-үй.

G-243 сонли буюртма.
Офсет усулида босилди.
Котоз бичими A-3, ҳажми 4 босма табоб.
Адади: 9125-35-45

МАНЗИЛИМИЗ:

100105, Тошкент,
Толлимаржон кўчаси, б-й.
Тел.: 291-43-92, 291-43-28, 291-43-61, 291-43-78
Факс: 291-43-70. E-mail: info@xabar.uz

Обуна индекси — 228.

Газета таҳририят компютер базасида терилиди ва саҳифаланди.
Дизайнер: Аслиддин БЎРИЕВ.
Навбатчи: Аслиддин БЎРИЕВ.

ISSN 2010-6424

Босишига топширилди — 21.30.
Босишига топширилиши вақти — 20.00.